

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 150-21 ŞUBAT 1978 FİYATI: 5 TL

BEHİCE BORAN:

EMPERYALİZMİ VE FAŞİZMİ YENECEK GÜÇLER SINIFSA LDIR

İLERİCİ HAREKETTE EN BÜYÜK GÜNAH

MESS sözleşmesi geri bir sözleşmedir

Önce çeşitli saptan akımların sendik mücadele konusuna yaklaşımları üzerine ancak özet olabilecek ayarında bir-çözlem. Maocu ve göşist akımlar, adikal mücadele ile işçi sınıfının kuruluşu mücadelesi arasındaki ilişkiyi doğru kavrayamamak sonucu, keskin ebiyatlarıyla etkileyebildikleri işçileri işyerlerini somut koşullara bakmadan zaman zaman direniş, her zaman greve dö-ürler. Yenilgiler, onlar için işçilerin yıplardan deney kazandıktan daha bir endikleri eylemleridir. Sonunda da şuan hazırız: "Yaşayan çanlı falanca emişiniz..." İşçi sınıfı içindeki etkilerin artması için somut koşullara kımadan her zaman yenilgiye mahkum cerezalara keskin sloganlara atılan ve türlü eleştiriyi düşmanca karşılayan akımların tek sözcükle özetleri ancak olabilir: İhanet.

KİMLER MAOCULARDAN ETKİLENİYOR?

Diyalektikte simetri yok. Yalnız, yurda özetlenen çerçeveye ile MESS grevi işçi sınıfı tarihine geçecek olan gün Mayıs sonu başlatılıp, içinde bulun-ğumuz aybaşında sonuçlandırılan büyük grev arasında belirli ve kaçınılmaz nzerlikler var. Neler oldukları konusunda YORUYOŞ'un son sayıs bir kayk. Zorunluluğun nedeni ise akımların nel niteliklerinde bulunabilir: İşçi sınıf hareketinden sapa.

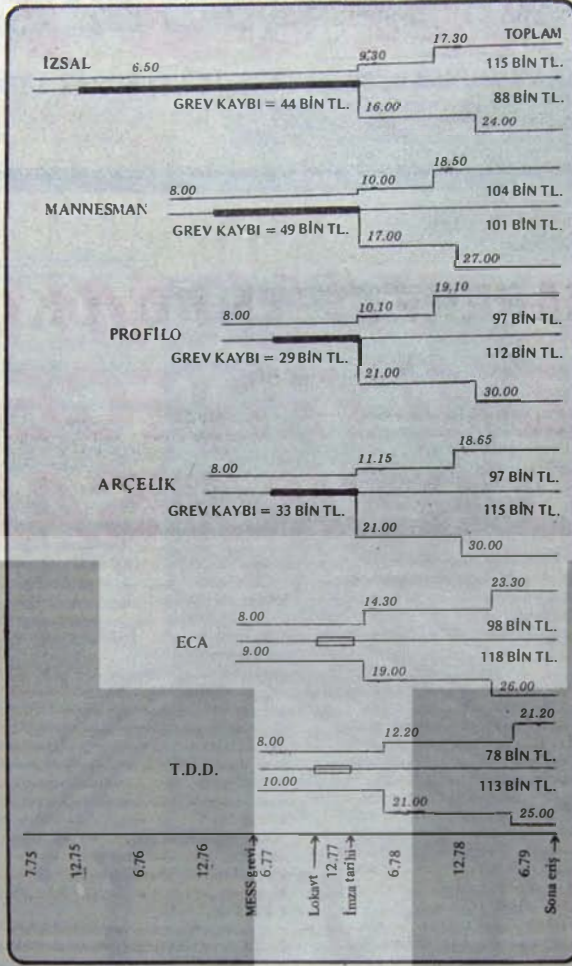
Bütmşel sosyalizmin ise konuya kısa vrelri çıkarlar ve parası toplamak, işçi sınıfı yenilgilerle yetiştirmek ve bile-ek gibi görüşlerle yaklaşım beklenen-iz. Somut durumun gerçekçi değeri-dirmesi ve olaylara eleştirici bir yak-şım temel olarak gerekir. Marks'm Pa-Komünü'ne komün öncesi karşı çıktı-sonradan da eleştirdiği; Lenin'in 1913 Rusya'daki grevlere "Şimdi greve git-e!" sloganıyla karşı çıktığı biliniyor. ESS grevi yönünde haberler ortaya ktiği zaman da konuya aynı eleştirici lış açısıyla yaklaşmak görev idi. Böy-de yapıldı. Metal işleyen sanayilerdeki şklar belirtildi. İşveren grevi işçileri bir tutum içinde olduğu söylendi. İli-lü bilgiler gene son YORUYOŞ'te de nelendi.

Bütün bunlara karşın, yazılanlara ve ylenenlere düşmanca yaklaşım, hem gelecekle eleştirilen, kendilerince de klenmesi nedeniyle daha grev bitme-şin peşin peşin mahkum edilmeye çalı-dımlama, olaya bilimsel sosyalist bir lış açısı değil, başta belirtilen akımların rinin bakışını göstermektedir. Kimse arks ve Lenin'in sözü edilen olaylara ıklanların dolayısıyla hain olarak ad-ndırması düşünmüyor. Tam tersine bil-şel sosyalizmin gereklerini yerine şirdiği düşünmüyor.

İKİ TARAF İÇİN DE "UTKAN" BİR SÖZLEŞME

Grevin sonuçlarını iki taraf da yo-ımladı. İşveren memnuniyetini, uzun ize gerek yok, grev sonras çıkan ilk eğişimin kapasiyela ortaya koydu. İşçi-veren eleleymiş... Maden-İş yöneticile-de memnuluklarını "utku" çığıllay-la duyurdular. Grup sözleşmesinin er-emlerini kavramış olduklarını, bunun ın böyle bir deneyime gerekleri oldu-şun açıkladılar. Kimin hangi deneyime rekisini bulunduğunu bir yana, grevin şirdiklerini ve götürdükleri üzerine za-man zaman yitirilmeden söylenmesi ge-ken şeyler var.

Grup sözleşmesinin nasıl kullanılma-erektiği daha önce yazıldı; burada yine-şemeyecek. Bunun yerine, yapılma-eremken bu konuda yaygınlaşılmasına abalanan yanlış görüşlerin kısa bir öze-ş. Grup sözleşmeleri ile, tabanın söz ve araz sahibi olmasa ilkesine en son darbe urulmuş olur. Görüşmelere değil işçile-şin, temsilcilerin hatta buca yöneticile-şin bile katılmaması, yalnızca üst yöne-şicilerin kapalı kapılar ardında işverene nlaşmaları yönü sağlar. Tabanın söz ve araz sahibi olmasına aldnış etmeyenleri

İlgilendirmez ama hatırlamak yarar var.

Genel grev hakkı tüm sözleşmelerin bitiş tarihini aynı güne düşürmekle sağlanmaz. Genel grev hakkını kazanmak mücadelesi buna indirgense yapılan, işi sulandırmaktan başka birşey değildir. MESS grevini, işçi sınıfı mücadelesini sulandırmak amacıyla kullanmak isteyenler bunu da hatırlamalı zorundalar.

Son olmamakla birlikte diğer noktada, çok sayıda işçiyi kapsayan sözleşmeler, ister istemez tüm diğer sözleşmelere bir örnek oluşturur. Grevi sözleşme imzalamak, kazanımlardan yararlanmak ve mücadeleyi geri götürmekten başka bir amaçta hizmet etmez. Burada, sözleşmenin geri olup olmadığı sorusuna yanıt vermek gerekiyor.

BU NE BİÇİM SÖZLEŞME?

YORUYOŞ, geçen sayısında sözleşmeyi ilke maddeleri açısından inceledi. Bu yazıda, parasal yönleri üzerinde durulacak. Önce, bir özet: Kıdem tazminatı, sosyal ödemeler, yıllık ücretli izinler "donduruldu." Grevde geçen sürelerin ücretlerialınmadı. Ücret zamanı MESS'in Aralık ayı içinde verdiklerinden hemen hiç farkıllık göstermedi. İkramiyeler birer aylık artırdı. Bazı durumlarda üç yıl üstünde süreli kapsayan dönemler için sözleşme imzalandı.

Kıdem tazminatının yasal düzenleme-şin öngördüğü süreyi aşmaması bir geri adımdır. Birçok işkolunda, bu arada belki de bağıta metal işkolunda bunun çok ötesine daha öncelikli sözleşmelerle ge-çilmiş idi. İkramiyelerin bir ilke gibi

tüm işyerlerinde birer aylık artırılmaa geri bir adımdır. Bundan sonra, her seferinde bir aylık artış ötesinde artış talep etmek güçleşmiştir. Birçok işkolunda bugün 6 aylık ikramiye alınmaktadır. MESS sözleşmesinde 23 işyerinde 3 aylık, bir işyerinde de bir aylık ikramiye getirilmiştir.

Ücret zamlarına değinmeden önce, sözleşme sürelerine ilişkin özet bir bilgi: Gercı grev uygulaması olan yerlerde sözleşme, imza tarihinde başlayıp Eylül 1979'da sona ermektedir ve bu, sirenin iki yılı bile altında olduğu görülmüştür. Lokavt uygulanan işyerlerinde başlanıda da bir öncelik sözleşmenin bitiş tarihinden başlaması, süreleri 2 yıla yakın tutmaktadır ama sözleşmenin çeşitli işyerleri açısından gerçekte kapsadığı süre daha değişiktir.

Söyle: Sözleşmenin bir öncekinin bitiş tarihinden başlaması beklenir. Böyle olmazsa aradaki süre kaybedilmiş olur. Bu, bu kadar açık. Süreler bu bakışta incelendiği zaman ortaya çıkan, bir işyerinde 4, sekiz işyerinde 3 ve geri kalanların tümünde de 2 yılı aşkın sürelerdir.

İŞÇİLERİN PATRONLARA VERDİKLERİ

Ücret zammına gelince, ilk olarak söylenebilecek olan grevci işçilerin cezalandırılmış olduğudur. Şunu söylemek kesinlikle mümkün: Grevin bittiği işyerlerinde 8 aydan 26 ay kadar değişen grev süreleri boyunca sözleşmenin getir-

diği hiç bir şey yoktur; götürüldüğü ise sözleşme incesi düzeylerinde bile ola-tüm gündeliklerdir. Toplam 295 milyon liraya aşan bir miktar. İkinci olarak söylenebilecek olan, MESS'in ücret zammı konusundaki Aralık ayında verdiği son teklifin de gerisine gidildiği. Eideki verilerin tek tek her işyerinde son teklifin getirdikleri ile sözleşmenin getirdiklerini karşılaştırmak olanışı vardır.

Bu sayfada verilmekte olan grafik, de-ğişik uygulamalara karşılıklı işyerle-şinden büyüklere seçilerek hazırlanmış-tır. İki işyeri grevleri MESS grevi öncesi-nden gelen, iki işyeri MESS grevi uygulanan ve iki işyeri de lokavt uygulanan-lardan seçilmiştir. Koyu çizgiler grev sü-reşini, üç çizgili aralık lokavt süresini, çizgilerin üstü MESS'in Aralık teklifini ve altı da sözleşmenin ücret zamlarını vermektedir. Şekilde görülmeyen, grev süresi boyunca ödenmemiş olan ücretler-dir.

Bir ikisini kısaca görmekte yarar var. İzsal'da son sözleşme 1975 Temmuz'un-da bitmiş. Anlaşmazlık aynı yılın Aralık ayında grevle sonuçlanmıştı. Grev yakla-şık 26 ay sonra MESS grevleriyle birlikt-e sona erdi. MESS son Aralık ayı teklif-inde kademeli olarak 6,5 lira ve 2,8 lira ve 8 lira zam vermişti. Bu, 4 yıl 2 aylık süre boyunca toplam 115 bin lira işçi başına zam demekti. Sözleşmeyle başlanan ise 16 lira ve 8 lira oldu. Bunun toplamı 88 bin lira eder ki, işçilere 27 bin liralık bir değişimi gösterir. Bu-nun ötesinde grevdeki 26 ay boyunca alınmayan ücret toplamı da 44 bin lira-dir. Grev uygulanan işyerleri için ben-zer rakamlar şekilde aranıyor.

Diğer yandan lokavt uygulanan yer-lerde ise son teklif ve sözleşme benzer hükümler getirmektedir. Açıca görün-greç içinin cezalandırılmış olmasdır. Son bir örnek olarak sözleşme toplama-nın son teklif toplamından yüksek gö-ründüğü Arçelik ele alınabilir. 97 bin ve 115 bin lira arasındaki ileriye yönelik olumlu fark 22 bin liradır. Buna karşılık grev süresince kaybedilen ücret toplamı ise 33 bin liradır. Sözleşmenin kimin açısından bir zafer ya da utku olduğu ortada. Burjuvazi de artık "utku" sahibi.

Söyle açıklıyorlar: "Grevler ve lo-kavtlar 18-20 milyar liralık üretir; ve ci-ro kaybına, 5-6 milyar liralık katna de-ğer kaybına neden olmuştur. ...Ve Sayın Kemal Türker'in de belirttiği gibi bu an-layışın grev işçilerinin de benimsen-meş Türk çalışma hayatına yeni bir güç katacaktır." Evet, 18-20 milyar liralık ciro kaybı 1977 başındaki 8,5 milyar li-ralık stokların eritilmesi için kullanılma-sa gerekli bir durum. 5-6 milyar liralık katma değer kaybının 295 milyon liraaş işçilerin ödenmeyen ücretleri. Ve Sayın Kemal Türker'in belirttiği gibi Türk çalı-şma hayatında yeni bir güç var: Çalı-şma barışı. Belki ihanet demek daha doğ-ru olacak...

YORUYOŞ

Sahibi: Yürüyoş Yayıncılık Ltd. Şti. ad-na Nihat SARGIN © Genel Yayın Yö-şnetmeni: Zeki KILIC © Yazı İşleri Müdür-ü: Metin ÇALHAOĞLU © Teknik Sek-terer: Bilent ARTAMLI © Yönetici: Ko-nur sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Teb-i: 17 45 81 © İstanbul Bürosu: Piyerloti cad. 23/1, Çemberlitaş İSTANBUL, Teb-i: 26 35 67 © Abone Kosulları: Yıllık 200, 6 aylık 100 TL. Avruda, 6 Aylık 250, Yıllık: 500 TL., Amerika: 6 aylık 325., Yıllık: 650 TL., Avustralya-Japonya: 6 Aylık: 400 TL., Yıllık: 800 TL. © Posta Celdi: YORUYOŞ Dergisi 100234 İlan Kosulları: Arka Kapak (Renkli) 15.000 TL., Arka Kapak (Siyah beyaz): 12.000 TL., İc sayıfalar da situn santimli: 40 TL., Yayın İlanları % 50 indirimlidir. Başlık: Daily News Web-Ofset Tesistleri Kapak Dilişni Uğur Okman

İLERİCİ HAREKETTE EN BÜYÜK GÜNAH

Yalçın KUÇUK

Metin Çulhaçoğlu'nun YORUYOŞ'te orta sayfa olan bir incelemesinde şu cümleler yer aldı: "Lenin'den basit bir örnek.Lenin'e göre, 'sosyalizmin en can alıcı noktası' ne? 1900'den 1920'ye kadar Lenin'in tüm yaptıkları incelenirse, beklenenin tersine, bu soruya tek bir cevap bulmak mümkün olmaz. 'Sosyalizmin en can alıcı noktası' Lenin'de sürekli olarak değişir. 1900'lere gelindiğinde 'işçi sınıfı'dır. 1900'lerin başında 'siyasi mücadelenin kabulüdür. 1917 dolaylarında 'proleterya diktatörlüğü'dür. 1919'da 'köylülüğün kazanması'dır. Ve nihayet 1920'ye gelindiğinde 'elektrifikasyon'dur." (Bilimsel Sosyalistler ve "Alıncı'lar, YORUYOŞ, 4 Ekim 1977, sayı 120) Sosyalizmin en can alıcı noktasının zaman içinde değişmesi gibi ilericilerin hareketin yanığı ve bu yanığılardan kaynaklanan günahlar da değişiyor. Bugün Türkiye'de ilericiler hareketinde en büyük günah, Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartmak oluyor. En büyük günahı görmemek ise siyasal mücadelede ataleti benimsemek anlamına geliyor.

En can alıcı nokta ile en büyük günahı görmek ve tanımlamak, siyasal mücadelenin özü niteliğindedir. En can alıcı nokta ile en büyük günahı seçmek, Lenin'in çubuğu tersine bükme teoreminin de özü niteliğindedir. Bunlar olmadan bir siyasal mücadelenin başarıya ulaşmasını düşünmek hayal sayımlıdır. Akademik çalışma ile siyasal mücadeleyi ayıran temel özellik de burada aranmalıdır. Bir akademik çalışmada önemli noktaları saymak ya da bir seriyi günahı sıralamak mümkün. Bir akademik çalışmada, tıpkı bir ders kitabında olduğu gibi, bir soruna çok çeşitli açılardan bakmak ve her açıdan görüşünü sergilemek mümkün. Ama böyle bir çalışma akademik çalışma olarak kalmayacağı mahkumdur. Politik çalışma ise bunun çok ötesindedir. Lenin'in dünyaya gelmiş geçmiş tüm politikacılar içinde en büyük politikacı olması, en can alıcı nokta ile en büyük günahı her zaman ortaya çıkarmasında aranmalıdır. Her tepkisi politika ve politik teori olan başka bir politikacı bulmak mümkün değildir.

En can alıcı nokta ile en büyük günahı çıkarmak her zaman kolay olmayabilir. Somutun en yoğun karmaşıklığında soyutu bulma becerisi ile yakından ilgilidir. Ancak bugün yapılmaması gereken iş, her zamanki zorluğundan uzak. Çok daha açık ve kolay. Bugün ilericiler hareketinde en büyük günah, Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartmakta yoğunlaşıyor. Dün, siyasal hareket ile sendikalar hareketi, daha açık bir deyişle, parti ile sendikayı karıştırmakta yoğunlaşıyordu. Daha önce, 1965 seçimlerinden sonra, Türkiye tarihinde ilk kez bir işçi partisinin on beş temsilcisinin parlamentoya girdiği bir zamanda, "geniş cephe" çığırtaçlıklarında yoğunlaşıyor. "Geniş cephe" ve başka adıyla Millî Demokratik Devrim akımı, bilimsel sosyalist parti olma sürecinde engelbeli yolda ilerleyen Türkiye İşçi Partisi'ni durdurmak için sermayeden destek alan bir günah olarak ortaya çıktı. Bugün de Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkı abartma günahı, yine sermayeden destek alıyor. Bu günahın sahipleri ise sermaye arasında nesnel ve organik bağlar var.

Çok açık bir biçimde, Östelik salt bir mantıksal zorunluluk ile. Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartmak, ilericiler hareketi, bir sermaye hareketine dönüştürmekten farksız. İki büyük parti arasındaki farkları abartmak, Halk Partisi'nin bir sermaye partisi olduğuna gözlerden uzak tutmaya yarıyor. İş bununla da sınırlı kalmıyor. Halk Partisi'nin bir sermaye partisi olduğunu unutturarak, mümkünse ilericiler hareketi Halk Partisi'nin peşine takmaya; bunun mümkün olmaması halinde de, ilericiler hareketi ataletle boğmaya yarıyor. Büyük bir bilinçle, Tarihsel her zincir içinde, Dün parti ile sendikayı karıştırarak en büyük günahı işleyenler, bugün Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartarak yine fakat her zaman için en büyük günahın sahibi oluyorlar. Günahları değişiyor, hep en büyük günah olarak kalıyor ve hepsinden de sermaye yararlanıyor. Parti ile sendikayı karıştırmaya günahından sermaye vurgunu vurdu. Artık parti ile sendikayı karıştırmaya günahının, sermaye için kazançlı bir yanı kalmadı. DİSK ve Maden-İş'teki gelişmelerle dininin en büyük günahından en büyük kazancı sağladı. Şimdi bugününün en büyük günahından en büyük kazancı sağlama zamanı geldi. Bunu da yapacak. Halk Partisi hükümetinin alacağı "istikrar önlemlerinin" fiyatını işçi ve emekçilerin omuzlarına yüklerken en büyük kazancı sağlayacak. Burada da Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartma günahı sermayeye en büyük kârları sağlayacak.

Nedir, aradaki farklar? Edebiyat bir yana. Sıra edebiyata da gelecek. Önce nesnel işlere bakmak gerekecek. Nedir, aradaki farklar? Dış politikada, Adalet Partisi ile Halk Partisi arasında bir fark var mı? Adalet Partisi mi, Yalet

Partisi mi daha amerikancı? Ortak Pazar konusunda Halk Partisi ile Adalet Partisi arasında bir fark yok. Sosyalist ülkelerle ilişkiler konusunda şimdiye kadar Adalet Partisi, Halk Partisi'nden çok daha açık oldu. Dış politikada iki parti arasındaki fark iki sermaye partisi arasındaki farkı yemedeki farktan daha büyük değil. Bu, bir. İkincisi, Partisi'nden daha mı devletçi? Bunu da iddia etmek mümkün değil. Zaten Halk Partisi de iddia etmiyor.

Muhalefette iken bir takım hayali farklılıklar bulmak mümkün. İktidara gelince bu farklılıklar, iktidar olmanın ve özellikle sermaye sınıfının hükümeti olmanın nesnelliği içinde ortadan kalkar. Çok açık örneği var: Taban fiyatları konusunda Halk Partisi, yıllardır daima yüksek taban fiyatından yana oldu. Doğru idi, yanlış idi. Burası ayrı. Ayrı olmayan Halk Partisi'nin "köykent" şakalarıyla da süslenen bir çığırtaçlıkla uzun yıllar yüksek taban fiyatının şampiyonluğunu yaptı. Bunlar ortada. Şimdi Halk Partisi ilk kez bir kaç yıl süreceğini sandığı bir hükümetin sahibi. Halk Partisi, bir kaç yıl süreceğini sandığı bir hükümetin sahibi olarak, tam bir sermaye partisi gibi hareket etmemek için çabalamıyor. Tütün taban fiyatlarını, şu anda sermayenin en güçlü kesiti olan büyük sanayicilerin istekleri doğrultusunda, düşük tutmaktan çekinmiyor. Halk Partisi, taban fiyatları konusunda Adalet Partisi ile arasındaki farkı kaldırmaktan çekinmiyor.

Toprak reformu mu? Çok açıkça söylemek gerek. Toprak reformu söz konusu olunca Halk Partisi parlamentoda temsil edilen partiler içinde en tutucuların başında yer alıyor. Halk Partisi, daha önceki hükümet denemesinde toprak reformunu programa bile alamadı. Bu hükümetinde tam anlamıyla uyutacak. Kesinlikle bağımsızlarla hükümet kurduğu için değil. Bu da var. Ancak bundan daha önemlisi Halk Partisi'nin parti ve meclis grubunun yapısı. Hem parti yapısında ve hem de meclis grubunda en çok toprak ağası Halk Partisi'nde var.

Elle tutulur, üzerinde tartışılabilir her programda Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartmak mümkün değil. Ekonomik bunalımdan çıkış reçeteleri bakımından da arada bir fark yok. Östelik tam bir beraberlik var. Şu anlamda: Halk Partisi hükümeti, Adalet Partisi'nin uygulamadığı, uygulamaya gücünün yetmediği bir reçeteyi uygulamak üzere iş başına gelmiş oluyor. Uluslararası Para Fonu'nun istediklerini de bir-bir yerine getiriyor. Biraz "üslup" farkıyla. Halk Partisi Hükümeti, Uluslararası Para Fonu ile perde arkasından konuşuyor. Önce Uluslararası Para Fonu'nun reçetesini uyguluyor. Görüşme arkasından geliyor. Böylece Halk Partisi Hükümeti, Türkiye'nin "onurunu" korumuş oluyor. Biraz Osmanlı türü koruma oluyor. Halk Partisi Hükümeti, Türkiye'nin "onurunu" Türkiye'nin sanayicilerine karşı koruyuyor. Aslında Türkiye'nin sanayicileri Halk Partisi Hükümetini bu yüzden tutuyor. Bunalımın fiyatını işçi ve emekçilerin omuzuna daha "banşçı" ve daha "onurlu" bir biçimde yıkacağı için tutuyor. Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartmak bu yüzden sermayenin hareketi oluyor. Bu yüzden ilericiler hareketindeki en büyük günah sayılıyor.

Halk Partisi ile Adalet Partisi arasında fark yok mu? Var. Halk Partisi daha özgürlükçü sözler ediyor. Adalet Partisi ise faşizmin şampiyonluğunu elinden bırakmıyor. Bu bakımdan aralarında çok büyük bir fark var. Ancak çok büyük fark, bir değil iki. Buna ek olarak bir de şu fark var: Halk Partisi, çok kısa aralıklar ve dağınık koalisyonlar bir yana bırakılacak olursa, yirmi yedi yıldır muhalefette. Yirmi yedi yıl muhalefette kalan bir parti özgürlük şarkıları söyleyebilir. Adalet Partisi ise uzun yıllar iktidarda. İktidar partileri ise özgürlük şarkıları söyleyemez. Faşist ezgiler mahkumdur. Şimdi Halk Partisi de uzunca süreceğini düşündüğü bir hükümetin sahibi. Özgürlük şarkıları söylemeye devam edebilecek mi? İlk göstergeler pek karışık.

Bugününün en büyük günahı, Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartmak. Yalnızca ilericiler için. Sermaye için böyle bir günah yok. Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartmak, sermaye için büyük bir sevap. İlerici harekette sermaye için büyük sevap yazanlar çok. Bugün, en can alıcı siyasal mücadele bunlara karşı. Çünkü bunlara karşı mücadele etmek sermayeye karşı mücadele etmek demek. Bugün sermayenin ilericiler hareketi içindeki uzantıları, mücadelenin en yakın hedefini meydana getiriyor. Sosyalist mücadelenin bağımsız bayrağını dik tutabilmek için en yakın hedefe nişan almak zorunlu oluyor. Bugün Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkları abartmak, sosyalizmin bayrağını dik tutma mücadelesinde en büyük ayak bağı işlevini görüyor.

HÜKÜMETİN EKONOMİK ÖNLEMLERİ:

BATIK GEMİDE GANİMET ARAMAK

CHP'li Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'nun geçtiğimiz haftanın Perşembe günü ekonomik konularda yaptığı açıklamaların içerik ve çerçevesi, yeni hükümetin ve onun belirleyici siyasal gücü CHP'nin ekonomi politikasını açık biçimde bir kez daha vurguladı. Ortaya serilen sonuç, bir benzetme yapmak gerekirse, AP dışı bağımlı geri, çarpık Türkiye kapitalizminin ses armonisinde fa-majörse, CHP de nihayet sol-bemol'dü...

Aradaki farkı, Maliye Bakanı Müezzinoğlu şu "izah tarzı" ile anlatmağa çalıştı:

"... Türkiye'de bugüne kadar uygulanan yanlış ekonomik politikalar nedeniyle ülke ciddi bir ekonomik darboğaza karşı karşıyadır..."

Emperyalist sistemin ağı içindeki Türkiye kapitalizminin işleyişine "ha Ali-Veli, ha Veli-Ali" yaklaşımına itirazdan başkaca bir anlam ifade etmeyen Maliye Bakanının açıklamaları ve ekonomik önlemler olarak sıraladığı "yenilikler" Türkiye'de çığnane çığnane eskilmiş sakızdan öte şeyler değildir.

O kadar değil ki:

- * Yeni alınan önlemlerle, savurganlık önlenecektir,
- * Yabancı kaynaklı eşya, mobilya ve elektronik araçları satan işyerleri hakkında yasal kovuşturma yapılacaktır.
- * Kabul kredisi ile ithal edilebilecek maddeler listesi daraltılacaktır,
- * Yeni DGM girişimlerinde ve kabul kredilerinde kur garantisini kaldırılacaktır,
- * Yurt dışında 6 aydan az kalanlar, zati eşya dışında eşya getirmeyecektir.

Bunlara ek olarak da:

- * IMF'den 122 milyon dolar ek kaynak sağlanacaktır,
- * Gübre ithali kredi bulunmuyor,
- * Vergi yasalarında da bazı değişiklikler yapılacaktır...

Son söz olarak, bu aralanan önlemler "Türkiye'de yanlış uygulanan ekonomik politikalar nedeniyle" bugüne kadar alınmamıştır. İşte yeni hükümet "bu" önlemleri alacaktır...

"ÖVERTÖR"ÜN ARDINDAN NE GELECEK?

Görünen oydu ki, bu önlemlerle de, önümüzdeki ay içinde yapılması beklenen devalüasyon izleyecekti.

Bu tablonun ilk bakışta yansıttığı en çarpıcı husus, önümüzdeki dönemde fiyatların hızla yükseleceği, hayat pahalılığının emekçi kitleler üzerine bir kat daha abanacağıdır.

Nitekim, egemen çevrelerin çeşitli vesilelerle önemli daha bazı önlemler istedikleri de saklanmamaktadır.

Bir takım laf boğutusu içinde hükümetten "ücretler dengeleşsin" istenmektedir. Sorunun özü burada yatar. Tabii bu özün saklanması için garantör de ihmal edilmemektedir: Faiz hadlerinin yükseltilmesi, ihracatın teşvik edilmesi, bankacılığın üretimi teşvik edici biçimde geliştirilmesi, ithalatın yeniden düzenlenmesi, kamu sektöründeki savurganlıkların önlenmesi, vergi adalet-sizliklerinin giderilmesi, kaçakçılığın önlenmesi...

Ve CHP'nin Maliye Bakanı ilan ediyordu: "Halkı tasarrufa alıştıracacağız..."

"HALKÇI" PARTİ VE SERMAYE SINIFLARININ ÇARESİZLİĞİ

Hiç kuşkusuz "halkçı" bir partinin Maliye Bakanına da böyle konuşmak yaşıyordu! Halk, "bugüne kadar uygula-

Kuyruklar yeni başlamadı, "umut" partisinin iktidarında da bitemeyecek.

nan yanlış ekonomik politikalar nedeniyle" tasarrufa alışmamıştı! Ne yapacaktı CHP? İzafe, har vurup, harman savurmaya alışmış "bu halkı" pekala tasarrufa alıştıracaktı! İlk bakışta fantezi gibi gelebilecek bu yorumların kaynağı olan Maliye Bakanının açıklamalarını dikkatle gözden geçirmek gerekmektedir.

Söyle yordu Müezzinoğlu:

"... Türk halkını tasarrufa yönlentmek, aşırı tüketimi önlemek ve tasarrufları arttırmak için bankalara yatırımlar küçük büyük her türlü tasarrufa verilmekte olan faizler artırılacaktır..."

Bakana göre, halk paranın değeri düşüyor korkusuyla elindeki parayı durmadan mala yatırıp, gelecekte tüketimi yönetiyordu, bunun önlenmesi için de "tasarruf teminatı" politikasının izlenmesi gerekiyordu!..

Sermaye sınıflarının ekonomik çözümsüzlüğünü, ne kadar zorlanırsa zorlanırsa iktidar, itiraf ve çaresizlik anımlarına dayandığını belgeleyen açıklamaların yanı sıra sarı sendika çevrelerinden de beklenen sesler yükselmektedir.

SARI SENDİKACILARDAN DESTEK AŞISI

Geçtiğimiz haftanın Cuma günü bir açıklama yapan Türk-İş'e bağlı Yol-İş Federasyonu Genel Başkanı Halit Mısırlıoğlu, emek ve sermaye arasında "sosyal uzlaşma" önerdi. Mısırlıoğlu'na göre, ücretler, hükümetlerin de katılacağı sıcak buluşma notlarında "adil" çözümlere kavuşturulmalıydı!..

Yeni hükümetin göreve başlamasından sonra Türk-İş Genel Başkanı Halit Tunç'un, Başbakan Ecevit'e yaptığı ziyaret ve destek vadii böylece somut yürümlerine başlamıştı.

Yeni sermaye parolanının başında, "fedakarıların toplumun bütün kesimlerine eşit biçimde dağıtılması" gelmektedir. Eşitlik toplum düzeninde fedakarıların "eşit" biçimde dağıtılmasından altındaki kaba anlama bile kulak asmayan sermaye ideologları, "istisnalar" ve "aydınlığı" burada görmektedirler.

YIKINTI VE KÖLFET KİMIN OMUZUNA YÜKLENECEK

Her şey çok açıktır: Yıkıntı ve kölfet emekçi halk yığınlarının omuzuna vurulacak, sermaye çıkarları daha güven-

li yıllarda bir uyuma kavuşturulacaktır!..

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Orhan Alp'in bütçe görüşmeleri sırasında senato genel kurulunda yaptığı konuşmada şu hususlardaki görüşlerdir:

"... Hazırlayacağımız güven ortamında sanayi yatırımlarının sürekli bir kararlılıkla geliştirilmesine önem verilecektir. Türkiye'nin hızla sanayileşmesi bakımından her türlü kaynaktan istifade etmek mecburiyetindeyiz. Bu atılmada özel girişimcilere de önemli görevler düşmektedir..."

Alp gerisini de getiriyordu:

"... Hükümet olarak, ülke yararına sanayi kuran, istihdam yaratan, döviz kazandıran, dürüst çalışan ve vergisini veren müteebbise daima yardımcı olacağız..."

Sanayicilere hükümet tarafından hazırlanacak "güven ortamı"nın ne olduğu merak konusu bile değildir. Bu işçi ürettirlerinin zapt-u rapt altına alınmasıdır.

VALİ ATAMALARI: MC'DE BAŞKA TÖRLÜSÖNÜ YAPAMAZDI

Gerek bütçe görüşmeleri gerekse Maliye Bakanı tarafından dile getirilen ekonomik önlemler, Ecevit hükümetinin baskıda çözüm aramasından farklı şey değildir.

Hükümetin ekonomiyi baskı uyguladığını

İktidarsız ve eylemsizler

İş buraya kadar geldi. İşin buraya kadar geleceği çok daha önceden yazıldı. Haziran seçimlerinden önce yazıldı. 1976 yazında yazıldı. Şunlar yazıldı: Adlarını ilericilik ilan etmiş bir takım kimselerin aslı düşman oldukları ilericilik hareketleri. Bunlar ya cuntacılık ya da Halk Particilik yapıyorlar. Bunun dışında her türlü ilericilik hareketi düşmandır. Bunların dünyasında yalnız Halk Partisi ve cunta ilericiliği var. Bunların dünyasında yalnızca sermayenin icazetli ilericiliği var. Bunlar yazıldı. Sık sık yazıldı. Şimdi bunları yazmak sırası adlarını ilericilik ilan etmiş olanlara geldi.

Cumhuriyet Gazetesi'nin 13 Şubat tarihli sayısında Uğur Mumcu'nun şu inanılmaz cümlelerine bakın: "Sağcı teröristlerin birer ikişer yakalandığı bugünlerde, solcu gençler yasal toplantılarını bile ertelemek zorundadırlar. Daha doğrusu, bu sorumluluğu içlerinde duymak zorundadırlar. Bunun nedeni, niçini olayların akışında bulunmaz mı? Gördünüz mü? Hafıza-i beşer nisyan ile malüldür, demişler. Adlarını ilericilik ilan etmiş bir takım kimseler, uzunca süre, Halk Partisi varken ilericiliğin her türlüünü ihanet olarak nitelendirir. Mantık çok hoş idi. Halk Partisi gelecekti ve her şey bundan sonra başlayacaktı. Şimdi Halk Partisi geldi. Öneri de ortaya çıktı. Yasal toplantıları bile ertelemek."

İlericiliğin en büyük düşmanı 141-142. veda burjuvazininin açık barajları değil. İlericiliğin en büyük düşmanı, bu adlarını ilericilik ilan etmiş bir kısım kimselerin kafalarındaki barajlar. Dahası da var. Yazı devam ediyor: "Hükümetin henüz iktidar olmadığını, sağcı teröristler için bulunmaz dönemlerdir. Hep söyleriz: Öyle günler gelirdi, eylemsizlik en anlamlı, en geçerli eylem olur... Hele hükümetin iktidara gelmeye çalıştığı günlerde..." Halk Partisi hükümeti iktidarsız imiş. Bunun için eylemsizlik olmak gerekiyormuş. En içten ve en saygıdeğer Halk Partili bile ilericilik hareketi bu kadar düşman olamaz.

"Ah bir Halk Partisi hükümet olsa" şarkısı yerini "ah bir muktedir olsa" türküsüne bıraktı. Halk Partisi hükümet oluncaya kadar ilericiliğin her türlüüne ambargo konacak. Sonra hükümet olacak. Şimdi muktedir oluncaya kadar ambargo konacak. Muktedir olur mu, olursa yeni ambargonun gerekçesi ne olacak? En iyisi bunları bırakmak. Başyazar gibi "bir tarafta faşistler var, bir tarafta komünistler, en iyisi Halk Partililer" şarkısını okumak.

böylesine olumsuzluklar taşırken, son vali atamaları niteliktedir. Büyük çoğunluğu itibarıyla herhangi bir MC hükümetinin de yapabileceği nitelikteki atamalar CHP Grubunda da eleştirilene konu oldu.

CHP Çankırı Milletvekili Nuri Çelik Yazıcıoğlu şöyle diyor: "Demirel, Hükümet kurarsanız ama hükümet olamazsınız demişti. Doğru demiş. Hükümet kurduk ama hâlâ AP ve MHP'ilerin çalıştığı görüyoruz. Yeni Çankırı valisi bunun bir örneğidir. 8 yıl AP milletvekili yaptım."

Bir AP eski milletvekili olan Çankırı valisi yapan hükümet, MHP'li bir Bolu valisini Kayseri valisi, AP'li bir müllkiye müfettişini de Van valisi yaptı. Bunlar sadece bir kaç örnek...

Eleştirilere karşılık veren İçişleri Bakanı İrfan Özyıldız da, mazereti suçundan fazla nitelikte suç yanıtı veriyordu: "Yazıcıoğlu bir öçüde haklı. Ancak hükümet hukukun üstünlüğü ilkesinden yola çıkmış ve bu beşenilmeyen sonuç doğmuştur."

Hukukun üstünlüğü adına, eylem ve faaliyetleriyle hukuku zedeleyen kişiler vah yapılabiliyorlar...

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in eleştirilere yanıtı ise başlıbaşına bir faciaydı:

"Vali atamalarında yüzde 10-20 oranında hata yapılmış olabilir. Bunu asgariye indirebiliriz. Ama zaman kaybedebiliriz. 27 yıl muhalefet kalmış bir parti yönetici kadrolarına atamalarda hata yapabilir..."

Hatanın adeta mistik anlamda kabulü anlamına gelen Ecevit'in mazeretleri şöyle devam ediyordu:

"Çitli, dikenli, mayınlı alanlarla çevriliyiz. Yapılmıyacak şey bürokratlara yeni bir şans tanımak olacaktır..."

Ecevit, verilen şansın bürokratlar tarafından nasıl kullanılacağını beklenmesinin sağlık vermektedir. Ancak bu arada gene Ecevit tarafından şans ve destek verilen Ankara Belediye Başkanı Ali Dinçer ve ekibinin, Belediyede sürdürdükleri kıyım ve azgınlık doruk noktalarına ulaşı.

TEKNİK ELEMAN ÖRGÜTLERİ KİYIMCI BAŞKAN ALI DİNÇER'E KARŞI

Ankara Belediye Başkanı Ali Dinçer ve EDO Genel Müdürü Etem Özbakır tarafından sürdürülen işlemler karşısında TUTED Ankara Şube Yönetim Kurulu bir açıklama yaparak bu iki isim sahibinin kesin ihraç istemini oral kuruluına verdiklerini bildirdi.

Yapılan açıklamada şöyle denildi: "Örgütümüz TUTED (Tüm Teknik Elemanlar Derneği), bildiği gibi, teknik elemanlarla işçi sınıfı ve teknik elemanların kendi içinde dayanışma ve birlikteliğini sağlamak, teknik elemanların "Grevli, toplu sözleşmeli sendikal hakları" başta olmak üzere tüm ekonomik, demokratik ve siyasi hak ve özgürlüklerini savunmak ve örgütlü bir biçimde almak üzere kurulmuştur.

Sınıflı toplumlarda sermayenin en çok başvurduğu yol, çalışanlar arasında yapay ayrılıklar yaparak, onların örgütlenmelerini bökerek ve daha rahat, istediği gibi yönetmektir. Günümüz dünyasında birçok ülkede ordu mensupları bile sendikal haklara sahipken, ülkemiz

de dahil uluslararası anlaşmaları çiğneyen sadece 7 ülkede bu bakımdan değildir.

Bugün ülkemizde, ekonomik çıkmazdan kaynaklanan faşist cinayetlerin köküne inilmediğinden, Ulku Ocakları gibi cinayet şebekeleri dağıtılmadığından faşist terörün abideliğine artma eğilimi gösterdiği, yerli-yabancı tekelcilerin IMF gibi ABD emperyalizminin paravan örgütleriyle birlikte çalışanların ücretlerine göz diktiği, yeni oyunlar tezgahlamaya çalıştığı, faşizme karşı birlikteliğin son derece zorunlu olduğu bir ortamda Ankara Belediyesindeki uygulamalar, işçi sınıfı ve tüm emekçilerin yanında değil tekelcilerin yanında sahtutan kimi "ilerici" görünümüyle sahte demokrasinin türlü ayak oyunları; ilerici güçlerin kumalana ve pekiştirmeleri gereken birliği engellemekte, bu güçleri parçalayarak baş düşmanı, demokrasinin düşmanı güçlerini ekmeğine yağ sürmektedir.

Seçim kampanyası arasında faşistlerin yuvalandığı, yerlerin su ve elektriğinin kesceğini söyleyerek oy toplayan

Dinçer ve ekibi önce geldiği günden bu yana faşist militanları bir yana bırakarak ilerici, sosyalist, hatta CHP'li teknik elemanlar, memurlar ve işçiler üzerindeki baskı, kıyım, açgöçme, yer değiştirme, iş emmurluğu son verme işlemlerine hız vermiştir.

Bunun bir parçası olarak, TUTED Genel Başkanı Aykut Göker'in "TUTED tüzüğüne göre basit suçlarla yapanıyacağı" varsayılarak bakkında uzun süreli terfi durdurma istemiyeli disiplin kuvuşturması açılmıştır. Bu duruşturmanın yöneltmiş hangi maddelerine göre açıldığı belirtilmemiş, "İlgili maddelere göre" savunma istemisi ve bu yolla savunmanın neye dayandacağı belirsizleştirilerek savunma yolu tıkanmaya çalışılmıştır. Bu durum, yapay gerekçeler yaratmaya çalışanların içine düşüştüğü güllüncü durumu ortaya sermekte, Anayasanın tarafından ve uluslararası anlaşmalarla garantilenmiş söz söyleme ve düşünce özgürlüğüne kilit vurmaı amaçlamaktadır.

Goşist misiniz Faşist misiniz?

Türkiye İşçi Partisi Çankaya II Genel Meclisi Adayı İsmail Şahin'in haince öldürülmesinden sonra yapılan cenaze töreni son derece çirkin oyunlara sahne yapılmak istendi. ODTÜ öğrencisi bir grup goşist, cenazeye gerekli saygı yerine bunu çok basit "devrimciler oyunlarına" alet etmeye çalıştılar. İsmail Şahin faşist rektör Hasan Tan zamanında ODTÜ'den uzaklaştırılınca TIP'liler yalnız bırakıp açığa mahkum etmediler. Bir iş bulmasına yardımcı oldular. Şahin katledilmeseydi şimdiki ODTÜ'deki işine dönecekti.

İsmail Şahin'in cenaze töreninde kendisini tanıyan ve sevenlerin, hangi eğitimde olursa olsun, bulunması en tabii haktı. Bunu kimse önleyemez. TIP'liler, sendika arkadaşları, iş arkadaşları, öğrenci arkadaşları herkes bu son görevde bulunacaktır. Bu anlamda cenazenin şunun veya bunun olması söz konusu değildir. Cenaze, TIP Çankaya II Genel Meclisi adayı İsmail Şahin'in bütün dostlarının cenazesidir.

Bir grup goşist bu basit gerçeği anlamak istemediler. Cenazede yaptıkları çocukluklar bir yana bunu Üniversite'de sürdürdüler. Akıllarınca TIP'ın üniversitedeki çalışmaları ambargo koydular. Sonra da ODTÜ'li işçilerin adına bir bildiri yayımlayarak TIP'e ve Sosyal-İş'e küfürler yağdırdılar. Boylarının büyük ayyıp ettiler. Bir maksatla: Bunlarla ODTÜ işçileri için kurdukları goşist sendikayı gücündereceklerini sanıyorlar. Çok fazla yanıfıyorlar.

ODTÜ işçisinin grev hakkı olmamasına ve uyuşmazlığın hakem kurulunda çözülmesi zorunluluğuna karşın Sosyal-İş, ODTÜ işçisini sevindirecek bir toplu sözleşme yapmayı başardı. Varılan anlaşmaya göre işçiler birikmiş ücret farkı olarak 18 bin lira alacaklar. Asgari ücretlerdeki ve memur maaşlarındaki artışlar işçi ücretlerine yansıtılacak. Daha önceki zamalarda ayrı olarak iki bin lira artacak. Bunlar, grev hakkı olmayan bir işyerinde edilebilmesi kolay olmayan haklardır. ODTÜ'deki goşist öğrenciler, bunları bir kenara atarak TIP ve Sosyal-İş'i kötüleyerek goşistlerin yönetimindeki bir sendikayı kuvvetlendireceklerini sanıyorlar. Amaçları da işçinin haklarını korumak değil: Sendika parasını "devrimci işler" için kullanmak.

ODTÜ'deki ilerici öğrenciler ve Sosyal-İş'e sahip çıkan işçiler bu oyunları boşa çıkaracaklar. Goşist öğrencilere "göge etmeyen başka işan istemeyiz" diyecekler. Öğrencilerin, sendikaların ve işçilerin yönetimeceğini anlatacaklar. İGD örneğini vererek, bu tür öğrencilerin yalnızca sendika olanaklarını kullanmayı sevindiklerini kanıtlayacaklar. Sosyal-İş'in yetkili sendika olarak, öğretim üyeleri ve öğrencilerle çok sıkı bir işbirliği içinde, işçilerin haklarını korumak ve ODTÜ'yi demokratik bir üniversite haline getirmek için mücadele devam edecek.

Türkiye İşçi Partisi'nin mücadelesine gelince bu her yerde devam edecek. TIP, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm bayrağını, en çok ihtiyaç duyulan yerlere ve bu arada öğrenci gençliğe götürecektir. Bunu önlemeye kimsenin gücü yetmez. Ne goşistlerin ne de faşistlerin.

YORUYUŞ'un Notu: 11 Hakem Kurulu'na verilen ve 275 sayılı yasa uyarınca toplu iş sözleşmesi hükmünde olan metni, Sosyal-İş'in yeterli görmemesi sonucu Rektörlükte yapılan görüşme sonunda yukarıdaki yazıda sözü edilen haklar da anlaşıldı. Sözleşme 20.2.1978 pazar günü taraflarca imzalanacaktır. Sosyal-İş'in mücadele ettikleri bir değil pekçok. ODTÜ işçilerinden tohadı yiyerek dışarı atılan, ODTÜ'de sözleşme yetkisi alınırken TURKBÜRO'ya (MİSK'e bağlı) katılan ODTÜMSEN ile birlikte Sosyal-İş'ten gerekli deri olan ODTÜB-İŞ 17.2.1978 günü Rektörlüğe bir icra kararı getirdi. Sözleşmenin imzama Ankara 11. Asliye Hukuk mahkemesi tedbir koymuş. ODTÜB-İŞ'in davacı, MİSK'e bağlı TURKBÜRO'nun davalı, Sosyal-İş'in taraf dahi olmadığı bir dava ve hararla. Konu ile ilgili çevreler kararı çok "ilginç" buldular. Bu da aşılacak. Sözleşme imzalanacak.

12 Mart faşist rejimi tarafından

20 Temmuz 1971'de kapatılan TIP,

13 Şubat 1961'de kurulmuştu

13 Şubat 1961'de kurulmuş olan Türkiye İşçi Partisi, 20 Temmuz 1961'de, "Siyasi Partiler Kanunu'nun 89. maddesine aykırı hareket ettiği gerekçesiyle" Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmıştı. 13 Şubat 1967'de kurulan DİSK ise geçtiğimiz günlerde 11. yılını kutladı.

Tüm ilericilerin, demokrasilerin ve sosyalistlerin ağır baskılar, işkenceler gördükleri 12 Mart "ara rejimi" esnasında kapatılmış olan Türkiye İşçi Partisi'nin yöneticileri TCK'nın 141. maddesine muhalefetten 12,5 - 15 yıllık hapis cezasına çarptırılmışlardı.

12 Mart Sübyönetim Mahkemelerindeki savunması için Behice Boran 1975'te şöyle diyor:

"...Parti kapatılıştı ama, askeri mahkemede yine de Parti tüzel kişiliği tartışılmıyordu ve bizler Parti yöneticisi, temsilci sıfatıyla sanık sandalyesine oturuyorduk. Demek ki, Türkiye İşçi Partisi'nin somut şart ve durumlarda demokrasisi ve sosyalizm için verdiği yasal mücadele beniz tam kesintiyi uğramış değildi. Bunun için son derece önemli olan bu durumda da -bu davada da- Parti üyesi, yöneticisi olarak Türkiye İşçi Partisi'nin niteliğini, görüşlerini açıklamam, savunmam, kapitalizmin karşısına sosyalizm, burjuva ideolojisinin karşısına işçi sınıfı ideolojisinin dimdik koymam gerektiydi."

Bu yıl 13 Şubat'ta Türkiye İşçi Partisi'nin Merkez Şube Organu Çark Başak da üçüncü yaşına bostu...

12 Mart'a giden günlerde, bazıları ilerici iktidar çığırtañhığı yaparken, işçi sınıfının partisi Faşizme karşı mücadele kampanyası yürütüyordu.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
patronların kanlı baskısı
FAŞİZME HAYIR.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
hürriyetlerin düşmanı
FAŞİZME HAYIR.

CHP'NİN KOCAELİ VALİSİNİ TANIYALIM

"İbrahim Ural" adı, belki de kimilerine yabancı gelecektir. Oysa, 12 Mart dönemini yaşayanlar, kitap piyasasını ve nihayet son valî atamalarını izleyenlere bu ad hiç de yabancı gelmeyecektir. İbrahim Ural, CHP iktidarının son olarak Kocaeli'ne vali atadığı kişidir.

İbrahim Ural'ı yakından tanımadan önce, valilik söz konusu olduğunda CHP içindeki bazı çevrelerin tepkileri üzerinde durmakta yarar var. Ural'ın Kocaeli gibi önemli bir il valî atanacağını öğrenenlerin arasında, CHP milletvekili Muammer Aksoy da var. Aksoy, Ural'ı yakından tanıyor. Ta 12 Mart döneminden tanıyor. Aksoy, 12 Mart döneminde kendisine baskı ve işkence uygulayanların arasında Ural'ın da bulunduğunu biliyor. Aksoy, haklı olarak, böyle bir kişinin, üstelik "özgürlükçü" bir iktidar tarafından önemli bir il valî atanmasını hazmedemiyor. CHP'nin ileri gelenlerinden bakanlarla konuşuyor. Başta Eyüboğlu'ndan olmak üzere "Ural'ın valî olmayacağına" dair söz bile alıyor. Ama sonuçta Ural Kocaeli valisi oluyor.

Peki Ural bu ölçüde karşı çıkılacak bir kişi mi? Bunu öğrenmek için onu tanımak gerek. Ural'ı tanımak ise kolay. Bu kolaylık, yalnızca 12 Mart döneminde onunla tanışanlara mahsus değil. 20 lira bastırın herkes Ural'ı tanıyabilir. Çünkü Ural'ın, 1976 Nisan'ında yayınlanan "Gençlik Pazarı" adlı bir kitabı var.

Ural kitabında, emniyet müdürlüğü yapmış bir kişi olarak, mesleğinin verdiği bilgi ve deneyimlerle "komünizan" hareketleri, öğrenci olaylarını "tahvil" ediyor. Ural'ın geniş ufku, Türkiye'yi de aşarak, tüm dünyadaki gençlik olaylarına uzanıyor.

Ural, ilericî hareketlerin geniş boyutlara ulaşması karşısında ne yapılacağı, ne yapılması gerektiği konusunda görüşlerini kitabında açıklıyor. Örneğin:

"Olağanüstü durumlarda idareye yetkiler verilerek daha etkili bir tarzda çalışması temin edilmiştir. Bihassa bu yöntem çok etkili olmuştur." (Gençlik Pazarı, s. 169)

Ural, "komünizan" hareketler karşısında alınacak tedbirler konusunda gerçekten uzun uzun düşünmüştür. Örneğin alınması gereken 'tedbir'ler arasında şunu da saymaktadır:

"Devlet Güvenlik Mahkemeleri konularına giren suçlarda avukatların belirli sayıda sanığın vekaletnamelerini alabileceğini hükme bağlayan ülkeler de mevcuttur." (s. 170)

Ural bunun yanı sıra, diğer ülkelerden, bu arada İspanya dan da örnekler vererek, "anarşik olaylar" karşısında alınması gereken etkin tedbirleri, yasalarda yapılması gereken değişiklikleri birer birer açıklıyor.

Ural, kitabının "Türkiye'ye Yönelen Akım ve Örgütler" adlı bölümünde işçi sınıfının ve demokratik güçlerin uluslararası düzeydeki bütün örgütlerini birer birer sıralamakta, bunları "demokratik idare tarzını benimsen" bütün ülkelerde etkili olmaya çalışan "komünist kuruluşlar" olarak adlandırmaktadır. (s. 193) Ural'ın sözünü ettiği "uluslararası komünizan kuruluşlar" arasında Bertrand Russell örgütü de bulunmaktadır. (s. 194)

Ural, Türkiye'de sosyalist hareketin gelişme sürecini incelemede de "uzman"dır. Bu süreçin, 27 Mayıs'tan sonraki dönemi üzerinde dururken, "Atatürk'ten Mustafa Kemal olarak bahsetmenin" taşıdığı önem üzerinde durduktan sonra, dönemin diğer özelliklerinden bir bölümünü de şöyle açıklamaktadır:

"Amerikan aleyhtarî faaliyetlerin artması ihtisas dönemine rastlar. Nazım Hikmet'in büyük şair olduğu temas keza bu devirde işlenmiştir. Bu safhada gençler rahatlıkla anarşik olayların içine girmişlerdir." (s. 211)

Daha sonra (s. 233) DGM'lere övgü düzen, Bertrand Russell dahi "komünizan" bulan, "Amerikan aleyhtarî faaliyetlerin artması" ve Nazım Hikmet'in büyük şair olması konularında büyük hassasiyet gösteren bu şabıs bugün "özgürlükçü" Ecevit iktidarının atadığı Kocaeli valisidir. Kocaeli'deki işçiler, öğretmenler, tüm demokratik güçler, CHP'nin bu valisini iyi tanırlar. Ve "özgürlükçü demokrasi" adma bir süre düşünsünler.

Yeni hükümetin ilk "paketi" açıldı

Yeni hükümetin ilk "paketi" açıldı. Paketten ilk çıkan, "çalışanlara perhiz" oldu. Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu, hükümetinin aldığı ekonomik önlemleri açıklayan basın toplantısından önce, Yankı Dergisinde bu önlemlere ilişkin ayrıntılı bilgi verdi. Yeni hükümet ve Müezzinoğlu, toplu sözleşmeyle ücret artışına ve taban fiyatlardaki artışlara karşı değildi, ama Türkiye öyle bir noktadaydı ki!... "İşçi ve üreticilerden bir anlamda zaman kredisi" istiyorlardı. Müezzinoğlu'na göre, Türkiye'de çalışanlar, enflasyonun yükünü kendilerinin çektiğini bilmiyorlardı! İşte yeni hükümet, işçi ve emekçilere bunu anlatacaktı. Bir kez bu başarılı mı, gerisi kolaydı. İşçi ve emekçi sınıflar o zaman gönül rahatlığıyla hayat pahalılığına, sıkıntılara göğüs gerebilir, hükümetin istediği "kredileri" çömetçe verebilirdi.

"SAVURGANLIĞA" PAYDOS!

Yeni hükümetin ekonomi politikası şu üç noktaya ağırlık veriyordu: Döviz darboğazının aşılması, tasarrufun sağlanması ve enerji sorununun çözümlenmesi. Tüm bunların, tekeli sermayenin de en çok önem verdiği ve ivedilikle çözümlenmesini talep ettiği "sorunlar" olduğu artık herkesin bildiği bir gerçektir. Ecevit hükümetinin bu "sorunların" altından kalkınak için çalışanların "özve-risine güvendiği" de bir gerçektir. Ancak ikincisi, bazı "ilerici" gazetelerin pek yüz vermediği gerçeklerden olacak ki, son günlerde bu gazetelerin başlıklarına hep "savurganlık önlenerek" diye atılıyor. Doğrusu ya, işçi ve emekçiler de, kötü iktidarlardan döneminden edindikleri bu kötü "savurganlık" alışkanlıklarından kurtulacakları için çok mutlular. "Bugü-

ne dek tükete tükete memleketimizi ne ballere soktuk. Eundan böyle savurganlığa paydos; tasarruf yapacağız ve tasarruf ettiklerimizi -ya da tasarruf ettirilenleri- hükümete vereceğiz" diyorlar.

İLK YARDIM: DEVALUASYON

Ecevit hükümeti, işçi ve emekçilerin tasarruf yapabilmelerini "kolaylaştırmak" ve tasarruflarını değerlendirmek için yepyeni "hizmetler" planlıyor. Bunlardan en önemlisi devalüasyon. Mart başında gerçekleştirilecek son ekonomik önlemlerden de kolayca anlaşılın yüzde 20 dolayındaki devalüasyon, işçi ve emekçilere "sürpriz" olmasa için şimdilik açıklanmıyor, çok gizli tutuluyor! Öyle ki; hükümete ve hele hükümetin başı Ecevit'e yakınlıklarını çeşitli nedenlerle sık sık açıklayan "ilerici" gazete ve gazeteciler, devalüasyon sürprizi konusunda tek kelime bile etmiyorlar. Daha önce devalüasyonun kokusunu birkaç ay önceden aldıkları bilinen bu gazete ve gazetecilerin amacı, kuşkusuz sürprizin tadını kaçırmamak!

BÜROKRATİK ENGELLEMELERE SON!

Yeni hükümetin alacağı önlemler arasında, Fiyat Kontrol Komitesi'nin kaldırılması da yer alıyor. Tekelci sermaye sözcülerinin yineleye yineleye bknmadığı "Bu Fiyat Kontrol Komitesi bürokratik bir engel. Devletin vergi kaybetmesine yol açıyor ve de dolayısıyla halkımıza yazık oluyor" yolundaki uyarılar, sonunda Ecevit hükümetince de haklı görüldü. Fiyat Kontrol Komitesi muhtemelen Mart ayında kalkacak ve artık halkımıza da yazık olmayacak!

EMPERYALİZME BAĞIMLILIK NASIL PEKİŞTİRİLİR?

Ecevit hükümetinin Maliye Bakanı Müezzinoğlu, basın toplantısında sermayenin sıkıntılarında birini daha çözümlemek, "kredi olanaklarını" artırmak yönündeki çalışmalarını anlattı. "Çalışmalarımız sonuçlandıktan sonra IMF ile temas yeniden kurulabilir. Bizim için uygun koşullarda olmak kaydıyla dış kuruluşlardan ve kaynaklardan yararlanabiliriz" dedi.

Müezzinoğlu'nun hükümetin ilk ekonomik önlemler "paketi"ni açtığı gün, Millet Meclisi Dışişleri Komisyonu bir yasa tasarısını kabul etti. Bu tasarı yasalaştığı takdirde, Türkiye IMF'den 122

mlion dolar daha fazla kredi alabilecektir. Ayrıca Dünya Bankası ve Uluslararası Finansman Kurumu'ndan da daha çok kredi alma olanağı doğacak. Tüm bunlar kuşkusuz yine "halktan yana hakça bir düzen" için.

"TEVEKKÜL" POLİTİKASI

Müezzinoğlu'nun açıklamalarından da anlaşıldığı gibi, işçi ve emekçi sınıfları da zor günler bekliyor. Hayat pahalılığının çekilmez hale geleceği, sıkıntının büyük boyutlara ulaşacağı günler. Ancak Ecevit hükümeti, özellikle "Ecevit imajı"nın başarıyla kullanılmasına halinde bu sıkıntıların "tevekkülle karşılanacağını" umuyor. Seçimlerde ekilen "umut" topumlarının meyvelerini böyle toplayabileceğini hesaplıyor. Umudun yaşamdan soyut, temelsiz birşey olmadığını unutarak. Sahte umutların yerine gerçek umudun işçi ve emekçi sınıflara anlatılacağını hesab katınarak.

Müezzinoğlu ve Eczacıbaşı: İşçi ve emekçileri "hüvi savurganlık" anlayışından kurtarma operasyonunda yanyana.

Maden-iş hareketinde yeni bir aşama mı?

Önceki haftanın son günü, radyolarının başında bulunanlar, özel abartma ile verildiği apaçık sırtan bir haberle karşılaştılar: DİSK'e bağlı Maden-iş sendikası ile Ereğli Demir Çelik Fabrikaları Genel Müdürlüğü (ERDEMİR) arasında anlaşmaya varılmış, toplu sözleşme imzalanmıştır.

Yalnızca özenle verilmiş açıklardan dikkat çeken haberin taşıdığı önem daha sonraki gelişmelerle ortaya çıktı. MESS, ayrı sözleşmeye gittiği için ERDEMİR'i ihraç istemi ile haysiyet divanına vermiş, yine sendikadan "habersiz" sözleşme imzalandığı, greve gittiği için Maden-iş bölge temsilcisi Şükrü Özbayrak'ı görevden almıştı.

Olaylar bundan sonra hızla gelişti. Özbayrak, Maden-iş'ten ayrılarak bağımsız bir sendika kurduklarını açıklıyor, yayımladığı bildiri Maden-iş yöneticilerini "emlakçı korsanlar" olarak nitelendirecek şu görüşe yer veriyordu: "Ereğli'den doğan bu güneşin kıvılcımları Türkiye işçi sınıfına aydınlık getirecektir. Öncü güç Ereğli işçileridir."

ORTALIKTA DÖNEN NE?

Ortada birşeyler dönüyordu. Olay, basit bir "disiplinsizlik", basit bir anlaşmazlık değildi. Temelde, işçi sınıfının sendikal örgütlenmesine yönelik oyunların yeni bir halkası yatıyordu. Tek tek bitiren olgular, bunu gösteriyordu.

Bir kez sorun, Ereğli'de imzalanan sözleşmenin niteliği değildi. Sözleşmenin hükümleri konusunda anlaşmaya çoktan varılmıştı. Başta Türkler olmak üzere, Maden-iş'in tüm yöneticilerinin de bundan haberi vardı. Ancak beklenen, sözleşmenin 13 Şubat Pazartesi günü imzalanmasıydı. Ne olmuştu da, Öz-

bayrak aniden Ankara'ya çağırılmış, Cuma günü alelecele greve gidilmiş, Pazar günü de tantanalı olmasına özellikle özen gösterilerek sözleşme imzalanmıştı? Ereğli işçileri neyin "öncüsü" idiler? Ereğli'den "doğan güneş" ne idi?

OLGULAR VE VERİLER

Ortalıkta dönenleri anlamak için, bazı olgulara, verilere dikkat etmek gerekiyor.

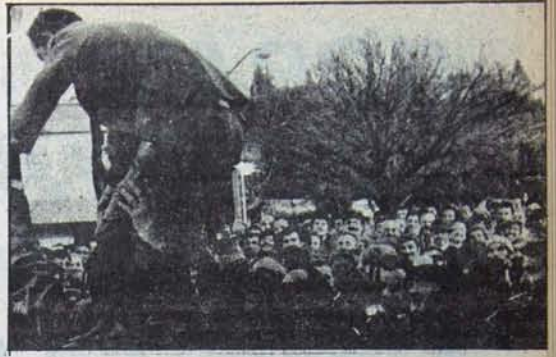
DİSK'in kuruluşunun 11. yıldönümü tam anlamıyla bir kutlama gecesinde çok, bir gövde gösterisine dönüştürülmüştü. Maden-iş, kendisine verilen tüm davetiyeleri İGD'lilere dağıtıyor, böylece gecede "ses çıkması"ni sağlıyordu. Öte yandan Başürk ile Türkler, kutlama gecesinde birbirlerinden çok uzakta yerlerini alıyor ve hiç konuşmuyorlardı.

Ereğli'de ise, "birşeylerin olacağı" çok önceden biliniyordu. Daha ortaklık süt lınan iken, güvenlik önlemleri alınıyor, Maden-iş binası sürekli denetim altında tutuluyordu. Ortada önceden hazırlanan bir mizanzen vardı ve tedbirleri de önceden hazırlanmıştı.

Bir de Çalışma Bakanı Ersoy'un bazı girişimlerini göz önüne almak gerekiyor. Ersoy, durup dururken işine giriyor işçilik TRP'cilerden "bu işi çözmek için Ecevit tarafından görevlendirildiğinin" haberlerle özellikle vurgulanmasını ve "haberini en iyi biçimde vermesini" özellikle rica ediyordu.

Mizanzenin uygulanmasında o kadar acele ediliyordu ki, Pazar günü sözleşmenin imzalandığına ilişkin basın toplantısı yapıldığında henüz imzalanan bir sözleşme yoktu. Basın toplantısı yapıyor, istemin arkadan geliyor.

Daha da ilginç olaylar vardı. Kurulan

EREĞLİ'DE OLUP BİTENLER, SENDİKAL ALANDA DİKKATLE İZLENMESİ GEREKEN GELİŞMELERİN BAŞLANGIÇ HALKALARINDAN BİRİNİ OLUŞTURUYOR. ORTADA YÖNTEMLİ DEĞİŞEBİLEN, AMA PATENTİ AYNI OLAN, CHP OLAN, BİR OPERASYON SÖZ KONUSUDUR. OPERASYONUN ÖZÜ, SENDİKAL HAREKETİ BÜTÜNÜ İLE TESLİM ALMAKTIR.

ZİNCİRDE HALKALAR

"bağımsız" sendikada görev alanlardan Hakkı Öztürk, DİSK'in ücretli personeli idi. Şükrü Özbayrak'ın görevden alınmasından sonra Maden-iş tarafından atanan kişi Cevdet Yılmaz ise yine CHP'liydi. Ancak Yılmaz'ın hakkında CHP yönetimi de iyi şeyler düşünmüyordu. Yılmaz da "temizlenecekler" arasına girmişti.

Söz konusu olan, Maden-iş'e yönelik yeni bir operasyonun, CHP üst yönetimi ve onun mutemet sendikacıları ile sahneye konması idi. CHP'nin planı, yerel koşullardan da dikkate alınmasıyla değişen taktiklerle Maden-iş'i dikensiz gül bahçesi haline getirmekti. Ereğli'de, bu taktik uygulanmıştı. Başka yerlerde daha değişik yöntemler uygulanabilecekti. Ama sonuçta, Ereğli ile, Seydişehir ile, Iskenderun ile ve nihayet gerektiğinde Otomobil-iş'i de devreye sokulması ile Maden-iş' kusatılacak ve CHP'ye butünü ile esir düşecekti. Özbayrak'ın deyimi ile "Ereğli'den doğan güneş" in anlamı bu idi. Ereğli işçileri de bu anlamda "öncü" idiler. Ortada kesin biçimde ayrılan safalar değil, bir dansıkkı döğüş vardı. Hakkı Öztürk'ü ile, Maden-iş ile "ters düşen" Özbayrak'ın Maden-iş yönetimindeki "kontak"ları ile uygulanan bir dansıkkı döğüş.

DİSK'e hakim olan Genel-iş çevresinin çıkardığı gazete 14 Şubat tarihli ve Kurtul Altuğ imzalı başyazısında şunları söylüyordu:

"DİSK yönetiminde bu yıl ilginç bir gelişme oldu. DİSK içinde teşahhal mak istenen oyunlar sökmeye ve DİSK yönetiminde yapılan bir değişiklikle birlik ve beraberlik sağlandı..."

"...Başürk, ömrünü Türk işçi hareketine adanmış, namuslu, güvenilir, hatta biraz da öteki sendika liderlerine oranlı handikaplı ve cesur bir sendikacı olarak dikkati çekmiştir."

DİSK yönetimindeki "ilginç gelişmeler" in sireceği son Ereğli operasyonundan da anlaşılacaktır. "Öteki sendika liderlerine oranla daha handikaplı" olarak nitelenen Başürk'ün, gerektiğinde "başkalarının handikapları" na da daya narak, operasyonun son halkalarını ta mamlayacağı ortaya çıkmaktadır.

Ereğli'de olup bitenler, bundan sonra olacakların tek biçimi, yöntemle değildi. Ama yöntemlerden biridir ve tüm oyun temlerinin patenti ayndır: CHP. Ereğli olayları, metal işkolunda dikkate izlenmesi gereken yeni gelişmelerin ilk adımıdır.

Ali Dinçer'in "Kontr-Kampanya" sı

Memurların demokratik kitle örgütü TUM-DER'in Ankara Şubesi, 6 Şubat günü "Grevli Toplu Sözleşmeli Sendikalar ve Siyasal Haklar İçin Örgütlü Mücadeleye Katıl" adıyla bir ay süreli bir kampanyaya başlattı. Kampanya çeşitli çalışmalar içeriyor. Çalışmalar çeşitli saldırı ve engellemelerle karşılaşıyor. Ancak, başarıyla sürdürülüyor. TUM-DER'in kampanyasına karşı, polis, faşistler ve Ankara Belediyesi yönetiminin yürüttüğü bir başka kampanya başladı, bir "kontr-kampanya". Bildiri ve afiş çalışmalarına katılan TUM-DER üyeleri faşistlerce kurgunlandı, polise gözaltına alındı. Buna karşın yapılandırılan afişleri imha etme görevini Ankara Belediyesi'nin "Özgürleştirmiş demokrasi" şampiyonu yöneticileri üstlendi. Afişler, bu kişiler emriyle temizlik işçileri tarafından boyanarak kapatılıyor.

7 Şubat günü Kızılay'da bildiri dağıtan TUM-DER üyelerinden beşi polis tarafından gözaltına alınarak dağıtan engellenmek istendi. Ancak bu girişim boşa çıktı. O gün Kızılay ve etresi günü Ulusal 35 bin bildiri dağıtıldı.

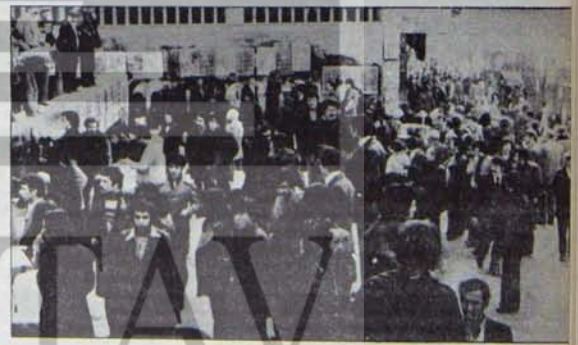
9 Şubat günü EİB Bank Genel Müdürlüğü önünde bildiri dağıtan üyeler, faşistler tarafından kurgunlandı. Kurgunlar Genel Müdürlük binası önünde park eden arabalara isabet etti ve yaralanan olmadı. Kurgun atan faşistler ise o civardaki yuvalara gizlenip bir anda "meçhul kişiler" oldular. TUM-DER Ankara Şubesi, durumu ve faşistlerin işlerini içişleri

Bakanına bildirdi.

12 Şubat gecesi afişleme yapan üyelerden 13'ü gözaltına alındı. Buna rağmen afişleme sürdürüldü. "Özgürleştirmiş demokrasi" şampiyonları bu aşamada devreye girdiler. Belediye yöneticilerinin emriyle afişler temizlik işçileri tarafından boyayla kapatılmaya başlandı. "Temizliğe" meraklı olduğu bilinen Ali Dinçer ve ekibinin gerekçesi yine "şehrin temizliği" idi. Afişler şehri "kirletiyor" du. Oysa aynı sırada Belediye'nin bayram ve seyran değilken başlattığı "her çocuğa bir ağaç" kampanyasının afişleri şehrin dört bir yanını süslüyordu. Ankara'yı "süsleyen" başka afişler de vardı. Faşistlerin afişleri, film ve şarkıcı afişleri ve Ali Dinçer'le arası iyi olan bazı "iletiçiler" demeklerin afişleri. Ali Dinçer ve ekibi TUM-DER afişlerini kapatırduğı yağlı boyalarla şehrin bu süslerine süs katıyordu.

Gereekte sorun, Ali Dinçer ve ekibinin belediye ve bağlı kuruluşlarında girdiği baskı ve kıymalarda TUM-DER'in demokratik direnişine çarpmasından kaynaklanıyor. Bilindiği gibi, Ali Dinçer belediye yönetimine gelir meblağı 16 karda ilericü yöneticileri görevden alması, çalışanların gazete okumasını, belediye ve bağlı kuruluşlarda çalışan kitle örgütü yöneticilerinin banna demec vermesini yasaklaması, TUM-DER temsilcilerinin işine son vermiştir.

Bu antidemokratik baskı ve uygulamalara karşı TUM-DER ve TÖTED çe-

gitti demokratik direnişler örgütlemişlerdi. Ali Dinçer ve ekibi bunun intikamını afiş boyatarak alıyordu.

Ancak "kontr-kampanya" cılarını tüm çabaları boşa çıkartıldı. Boyanan afişlerin yerine, 14 Şubat günü öğle vakti, bine yakın memurun katılımıyla yenileri yapıldı. Belediye'nin bu afişleri boyama girişimi durduruldu. Ertesi günü yine yüzlerce memur Ulusal afişleri yaptı.

Polisin birkaç üyeyi afişleme yaptığı gerekçesiyle götürmek istemedi üzerine

yüzü aşkın TUM-DER üyesi Anafartak Karakoluna giderek afişlemeye katıldılar ve soruşturma çıkacaksa hep hakkından alınmasını istediler.

Bu, örgütlü memurların Ali Dinçer'lik cevabı. Ama bununla kalmayacak. Binlerce memurun oyunu alarak yöneten gelen Ali Dinçer'den, memurların ölümlerine ve memurlara sendika hakkı istenilen afişlerine karşı açtığı savgana hesal sorulacak. Örgütlü birleşik gücün A Dinçer ve benzerlerini ezip geçeceği herkes tarafından görülecek.

BORAN: EMPERYALİZMİ VE FAŞİZMİ YENEĞEK GÜÇLER SINIFSA LDİR!

“Cumhuriyet Halk Partisi nihayet iktidara gelebildi. Geldikten sonra gerçekten iktidara olabilecek mi, onu hep birlikte göreceğiz. Şimdiki halde şuna işaret edelim ki CHP, kendisi açısından, en elverişli bir biçimde iktidara geldi. Tek başmahkûmet kuramayı bir sakınca değil, terâne, CHP için yararlıdır, çünkü kendi programından, kitlelere yaptığı vaatlerden onlarda yarattığı beklentilerden tüm geri düşmelerini mazeretidir ve mazeret olacaktır bu hükümet biçimi. Geri düşme ise kaçınılmazdır. Birincisi, genelinde, sosyal demokrasinin ikili, çelişkili niteliği gereği kaçınılmazdır. İkincisi, Türkiye somutunda, CHP kendisini kabul ettirebilmek, iktidara olabilmek ve iktidarda kalabilmek için iç ve dış büyük sermayeye ve ordu yüksek kademe çevrelerine güvence vermek gayretindedir ve bu nedenle de, uzunsüreden beri Partimizin, tekrar tekrar belirttiğimiz üzere, hep sağa kaymakta, kendisini destekleyen kitleleri göz ardı etmektedir.

“Koalisyon halinde iktidara gelmek gerilemelerin ve sağa kaymaların mazereti olarak işe yaraman yanını ara, söz konusu güvenceyi sağlama da yararlı olmuştur. Bu aşından önemli olan on bir bağışın değil, CGP ile DP'nin hükümete katılışdır. Bağışızlar tek tek on bir kişidirler; CGP ile DP ile siyasi örgütlerdir, sınırlı ve erimekte de olsa az çok bir kitle tabanları vardır ve bu kitleleriyle açık ve keskin olarak sağıcdır. CGP'nin Genel Başkanı, ayrıca, asker sivil yüksek kademe bürokrasisinin 'Atatürkçü' olma iddiasındaki kesiminin gönüllü temsilcisi veya sözcüsü durumundadır.

“CHP Haziran ve Aralık seçim kampanyalarında 'Ya dnyayeler, ya ben', 'Ya faşizm, ya ben' teması üzerine oturtulmuştu. Şimdi iktidara geldikten sonra da can güvenliğinin iki ivedi sorun olarak işliyor. Ne var ki, hükümetin filii tutumları sözlediklerine pek uymuyor. Gerçi birkaç haftada terörüst hareketlerini keskin olarak arkan alınması beklenemez, ama, bu yolda bir-beri ardına kararlı girişimler yapıldığı da görülüyor. Kararlı girişimler dış politikası alanında. Can güvenliğinin, 'İç barış' sağlanmasını edebiyatı sürdürüldürsün, dış politikası alanında ABD Dışişleri Bakanı Cyrus Vance Türkiye'ye davet edilip ve Kıbrıs konusunda ilk kez açık taahhütleri doğrultusunda adimlar atılıyor, toprak ve federal anayasa konularında somut öneriler getirilmesine söz veriliyor.

DIŞ İLİŞKİLERDE DURUM

“Türkiye için kapıya gelmiş dayanmış ivedi sorun döviz yokluğudur. Dış ticaret ve ödemeler açığına yatırımlar için kaynak ihtiyacı da eklenince dış kredi elde etmek kaçınılmaz, ertelenmez bir zorunluluk olarak ortaya çıkıyor. Türkiye dış ilişkilerinde köklü değişiklik yapılmadığı, emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kaldığı sürece, dış kredi musluklarının açılması Uluslararası Para Fonu'ndan -IMF'den- geçiyor. Çok kullanılan deyimlerle, 'IMF yeşil ışık yakarsa', Amerikan, Avrupa ve Japon bankaları da keselerinin ağızını açabilecekler. IMF'nin ise ABD'nin direktifi altında hareket ettiği biliniyor; gizlisi, saklısı yok. ABD'nin Türkiye'ye ilişkin baş kaygısı da Kıbrıs sorunudur; Türkiye'deki Amerikan üsleri sorunundan çok Kıbrıs sorunu. Yeni feza teknolojisini sonucu üler eski önemini yitiriyor, 'batmayan uçak gemisi' Kıbrıs ise tüm dünya Akdeniz'i ve Orta Doğu'yu kontrol altında tutabilmek açısından birinci derecede önemli. Bu sorunu NATO çerçevesinde Amerikan çıkarlarına dnyen biçimde çözümlenmesini istiyor ABD. Bu nedenle, askeri ambargo gibi, IMF'nin istenilen yeşil ışığı yakmamasını da Kıbrıs konusunda Türkiye üzerinde bir baskı aracı olarak kullanıyor. IMF ile görüşmelerde Kıbrıs konusunun sözü edilmeyebilir; IMF Türkiye'den sadece bir takım parasal ve ekonomik koşul-

“Türkiye İşçi Partisi'nin VI. II Temsilciler Toplantısı 18-19 Şubat Cumartesi ve Pazar günleri Ankara'da toplandı. TİP Genel Başkanı Behice Boran, izleyicilere de açık olan toplantının birinci bölümünde bir açık konuşması yaptı. Bu konuşmanın Türkiye'nin iç politik gelişmeleriyle ilgili bölümünün özetini, okurlarımıza sunuyoruz.

ECEVİT'İN VANCE'E YÖNELTİĞİ İSTEKLER

“Bu isteklerde ilginç ve önemli noktalar şunlar: 1) Askeri ambargonun yanı sıra resmen ilan edilmiş dolaylı mali/ekonomik ambargonun da kalkması istenmiş. Savunma ekonomiden soyutlanamayacağı için Türkiye'nin NATO'ya ilişkin yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için Amerika Türkiye'ye ya doğrudan, ya uluslararası kuruluşlar (yani IMF) aracılığı ile yardımcı olmalıydı. 2) İki yıl önce yapılmış olup da halen ABD Senatosunun onayını bekleyen askeri ikili anlaşmada Türkiye topraklarının yılda 250 milyon dolar karşılığı ABD'ye kiralanmasına itiraz ediliyor, bu hükümün ve onunla birlikte üslerin kaldırılmasına gidiliyor, bu da, dolar değer kaybettiği gerekçesiyle 250 milyon doların yetersiz olduğu ileri sürülüp kira bedelinin artırılması talep olunuyor. Onurlu, kişiliği olan bir dış politika izlemek iddiasında ki CHP ve onun hükümeti için bu iddiasıyla bağdaşmaz bir taleptir bu. 3) Türkiye'nin kolektif savunmaya, yani NATO ittifakına ve örgütüne, 'Sovyetler Birliği'ni tehdit edici biçimde' katılması amaçlı belirtiliyor ve 'Türkiye'den beklenen görev kıskırtıcılığı dönüştürülmemelidir' deniyor. Böylece, Türkiye'nin NATO'ya girişinde ve NATO'da bulunuşunda Sovyetler Birliği'ne karşı bir kıskırtıcılık unsuru var olduğu, çok geç de olsa kabul edilmiş bulunuyor. Ne var ki, bu söylemlerin uygulamada geçerliliği ne? Amerika ve/veya NATO sırasına dinleme teşahleri kurup Sovyetler Birliği'ni gece gündüz göz altında tutacaklar, askeri üslerde termonükleer bombalarla yüklü uçaklar her an havalandırma hazır bekleyecekler ve bu sorunu Sovyetler Birliği'ne karşı 'kıskırtıcı' olmayacak! Bu koşullarda iki ülke arasında iyi komşuluk, dostluk ilişkileri güvenlik için de gelişecek! Bu ne dereceye kadar mümkündür? Dinleme teşahleri, askeri üsler kaldıkça, Türkiye silahlı kuvvetlerini NATO emrine verdikçe Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerde kuşku, güvensizlik unsuru doğal sonuç olarak kalacaktır. Kuşku ve güvensizlik zemininde ise sağlanabilecek kurulumaz.

KIBRIS SORUNU

“Yeni hükümetin kurulmasıyla birlikte Kıbrıs konusunda yeni girişimler yapıldığı ve bu konunun ön plana çıktığı belirtilmiştir. Hükümetin toprak ve federatif devletin anayasası konularında somut öneriler getirmeye kabul etmesi ileri bir adım, yalnız bu öneriler ne nitelikte olacak, o henüz kuşku. Öteden beri merkezi federatif devletin yetkilerinin çok sınırlı, zayıf tutmak eğilimi görülüyor ve sonucun giderek füllü takasına varacağı kuşkuksuz beliriyor. Oysa adanın bölge ve dünya barışı açısından bir anlaşmazlık, sürtüşme ve bölgenin unsuru olmaması, terâne, barışa ve tüm bölgenin güvenliğine hizmet edilebilmesi için devlet olarak toprak bütünlüğüne, bağımsızlığına ve egemenliğine korunması ve sürdürülmesi şarttır. Bu bütünlüğün ve egemenliğin korunup sürdürülebilmesi ise belirli nesnel şartların oluşturulmasına bağlıdır. Bunlardan

bir federatif devletin söz konusu bütünlüğüne fiilen gerçekleştirecek ölçüde yetkilerle donatılmasıdır. Diğer bir şart da Kıbrıs ekonomisinin uyumlu bir bütünlüğe sahip kılınmasıdır; çünkü ekonomik bütünlük olmadan siyasal bütünlük olmaz. Türk ve Rum topluluklarının ekonomik kalkınma sorunları uyumlu bir bütünlüğe çerçevesi içinde ele alınıp çözüm yolları aranmalıdır.

“Kıbrıs Anayasası hazırlanırken en dikkat gereken bir nokta da devletin demokratik niteliğinin somut, ayrıntılı, sağlam hükümlere bağlanmasıdır. Federatif Anayasa federe devletlerin kendi anayasalarının da aynı niteliklere sahip olmasını hükme bağlamalıdır. Kıbrıs'ta iki topluluğun bir arada barış ve güvenlik içinde yaşayabilmelerinin dış koşulu yukarıda belirttiğimiz nitelikte bir uluslararası statü ise, iç koşulu da her iki toplumun iç yönetiminin ve federatif devletin sağlam demokratik bir temele oturtulmasıdır. Ve bu demokratik düzen, 'klasik demokratik hak ve özgürlükler' denilen hak ve özgürlüklerin ötesinde, halk kitlelerinin söz konusu yerel ve federatif yönetimlerce gerçekleştirilen bir biçimde katılımlarını ve onlar üzerinde denetimlerini kapsamalıdır. Hangi ulustan olsun ulustan tüm halklar özerlerinde barışçılık, kardeşlik. Ulusal düzeydeki sürtüşme ve kavgarların altında tarafların egemen sınıflarının kendi sınıf çıkarları doğrultusunda sürtüşme ve kavgarları ve bunların kitlelere aktarılışı vardır. Kıbrıs'ta barış ve güvenliğinin iç güvencesi, Türk ve Rum işçi/emekçi kitlelerindedir.

EKONOMİK DURUM

“Dış politika alanında Kıbrıs ve dolayısıyla ambargo konusunda ivedi girişimlerde bulunan CHP hükümeti Uluslararası Para Fonu -IMF- ile ilişkilerinde daha aşırından alacağı bezeniyor. Maliye Bakanı Müezzinoğlu'nun dediğine göre daha '... önceki hükümetin yaptığı görüşmeleri ille de sürdürmek niyetinde' değilmiş, eski ve yeni hükümetin 'belli koşullara bakışı' farklıymış ve bu farkı Para Fonu'yla görüşme noktasına geldikleri zaman ortaya koyacaklarmış.

“Ön noktaya, yani Uluslararası Para Fonu ile görüşme noktasına gelebilmek için de önce ekonomiyi çekti düzen verilmeliymiş. Para Foru ile '... Türkiye'nin ekonomisine Türk hükümetinin yön vermesi' çizgisinde buluşulabilirmiş. Ekonomiyi çekti düzen verne hükümetin gördüğümüz.

“Maliye Bakanı Müezzinoğlu'nun bu son sözlerini onaylanmak mümkün değil. Elbette Türkiye ekonomisine yabancı kuruluşlar değil, Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri yön vermedilerdir. Ne var ki, Müezzinoğlu'nun ekonomiyi çekti düzen verme konusunda ileri sürdüğü önerilerde bakanın bunların Uluslararası Para Fonu'nun istekleri çerçevesinde dışına çıkmadığı görülür. Ekonomiyi çekti düzen verme konusunda ileri sürülenler şunlardır. Önce bütçeyi çıkarmak ve onunla birlikte yeni bir para ve kredi politikası uygulamak (bu arada faiz hadlerini yükseltmek); hayali ve göstergi yatırımlardan gerçekçi yatırımlar politikasına geçmek; yeni bir harcama politikası uygulamayı cari masraflarda ve yatırım harcamalarında savurganlığı -ısmar- önlemek; yeni bir dış ticaret ve ödemeler politikası ile ihracatı 'özendirmek', ihracat formlarını yükseltmek, işçi dövizlerini de faiz haddini yükseltmek artırmak.

“Savurganlığı -ısmar- önlemek etiketi altında genel olarak tüketimi kısıtmak, tasarrufları artırmak öngörü-

EMEKÇİ HALK ÜZERİNDEKİ

VERGİ YÜKÜ HAFİFLETİLMELİDİR

Bir süre önce "Sayıştay Denetçileri Derneği" tarafından düzenlenen "Türkiye'de Kamu Gelirleri" adlı tartışmalı toplantıya çeşitli iktisatçılar, bilim adamları ve kamu görevlileri tarafından sunulan tebliğlerde Türkiye'de Vergi sorunu ele alındı.

**Dr. MUSTAFA YULUÇ:
DOLAYLI VERGİ YÜKÜ
DÜŞÜK GELİRLİLERİ
AĞIR YÜK ALTINA SOKUYOR**

Tarımnal Vergileme konusunu işlediği tebliğinin bir bölümünde, Dr. Mustafa Yuluç şöyle diyor:

"Tarım Kesiminin vergilendirilmesinde kesimlerarası vergi yükü önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye için yapılmış araştırmalar tarım kesiminin, diğer kesimlerde olduğu gibi, özellikle üst gelir gruplarında büyük bir ek vergileme potansiyeli bulunduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Diğer yandan, dolaylı vergi yükünün düşük gelir grupları açısından tarım kesiminde daha ağır olduğu, kolayca belirlenmektedir.

"Tarım kesiminin vergilendirilmesinde üzerinde durulan en önemli vergi çeşitlerinden biri potansiyel basılaya dayalı vergilendirilirdir. Kuramsal olarak çekid görülmeye karşın bu verginin kadastrosu tamamlanmamış ve kamu yönetimi zayıf ülkelerde uygulanması çok zordur. Böyle bir vergi açısından sözkonusu olabilecek toprak dağılımı değişikliği amaçla doğrudan bir toprak reformu ile daha etkin gerçekleştirilebilir."

**ÖMER GÖREN:
VERGİ DÖZENİ**

ANAYASAYA AYKIRIDIR

Malîye Bakanlığı Hesap Düzene Ömer Gören ise, "Türk Vergi Dözenine Anayasal Yaklaşım ve Vergi Yargası" konulu tebliğinde Vergi sisteminin "berkesi" malî gücüne göre vergilemediğini" açıklarak, Türkiye'de yürürlükte bu-

Sayıştay Denetçiler Derneği tarafından düzenlenen "Türkiye'de Kamu Gelirleri" konulu tartışmalı toplantıya çeşitli tebliğler sunuldu. Bu tebliğlerde, Türkiye'deki vergi sorunu enine boyuna ele alındı. Toplantıya sunulan tebliğlerin bir özeti YORUYUŞ okurlarına sunuyoruz:

lunan bu sistemin bu nedenle Anayasa'ya aykır olduğunu belirtiyor ve "Etkin uygulama ve etkin vergi denetimi ve yargısının zorunlu" olduğunu ve bu sorunu çözmenin ve gereğinin sağlanmasının yürütme ve yasama organlarına yüklenmiş bulunan Anayasal bir zorunluk olduğunu vurguluyor.

**ULUÇ GÖRKAN:
TEŞVİK ÖNLEMLERİ
BÖTÇEYİ OLUMSUZ
YÖNDE ETKİLİYOR**

Anka şansıdan Uluç Gürkan Teşvik Önlemlerinin Bütçeye Etkileri konulu tebliğinde bu önlemlerin Bütçeyi ağır bir yük altına soktuğunu belirtiyor. Uluç Gürkan, Tebliğinde özetle şöyle diyor:

"Ölkemizde uygulanmakta olan teşvik önlemlerinin Bütçe'ye, gelir kaybı ve gider yükü bakımından büyük tutarda olumsuz etkisi bulunmaktadır.

"1977 yılında, teşvik uygulamaları sonunda 35 milyar liraya aşkın bir kamu gelirinden vazgeçilmiştir. Bu vazgeçiş, teşvik araçlarından yararlanma olanağına sahip işletmeler için geçerli vergilerden sağlanmasa beklenen gelirlerin üçte birine eş değerdedir.

"Teşvik belgesi verilen yatırımların sektörel dağılımı, toplam teşviklerin dörtte üçünün dokuma -giyim, gıda, içki, tütün ve dayanıklı tüketim malları üretimi ile genî ve TIR Kamyonu ithaline yönelindiğini ortaya koymaktadır. Bir başka önemli teşvik aracı olan ihracatta vergi idaresinin ise, kapsamının sürekli genişletilmesine karşın, ihracat-

ta kayda değer bir gelişme görülmemektedir."

**TEVFİK ÇAVDAR:
VERGİ "ZOR" OLGUSUNUN
EKONOMİK YANIRIDIR**

DPT Uzmanı Tefvik Çavdar, "Türkiye'de vergi kaçakçılığı" ile ilgili tebliğinde şöyle diyor:

"Olaysı sınıflar açısından bakma zorunludur. Vergi, "zor" olgusunun ekonomik yanırıdır. Köleci toplumdun çağdaş tekelci kapitalizme kadar bütün üretim biçimlerinde vergi kavramındaki ortak nitelik "zor" unsurudur. Bu "zor" devletli oluşturan egemen sınıf ve toplum katmanlarının emekçi halk (sınıf ve katmanlar) üzerindeki baskısıdır. Bu baskı sonucu emekçi halk kütlelerinin yaratmış olduğu değerlerin bir bölümü vergi adı altında egemen sınıfların hizmetine yöneltilir. Kısacası vergi, bir transfer olayıdır. Bu durumda verginin yükünü taşıyan grupların söz konusu yükün bir bölümünden kurtulma çabaları olmaktadır. Sanırım kaçakçılık kavramına girmeye gereken olay budur. Yoksa vergiyi kolaylıkla emekçi gruplara yanstabilen sınıf ve toplum katmanlarının vergi kaçırmasından söz etmek yanlış olur. Vergi kaçırma ancak vergiyi yanstabıyan gruplar için söz konusudur. Bu gruplarda ücretli emekçi diye nitelenebileceğimiz işçi, memur vb. leri ile, büyük bir rekabetin içinde bulunan küçük üreticilerdir.

"Verginin önerisi, "Devlet Kapitalizminin" yaygınlaştığı çağdaş tekelci yapıda daha da artmıştır. Bu olgu bizlere günümüz devletinin büyüyen ve çeşitlenen görevlerin yapılabilmesi için vergi gelirlerine olan gereksinimi biçiminde yansıtılmaktadır. Aslında değinilen devlet görevlerinin temelinde Tekelci Kapitalizme kaynak yaratma zorunluluğu yatar. Tekelci burjuvazinin bu kaynağa ihtiyacı vardır. Son günlerde Sana-yi odalarının vergi kaçakçılığı ya da kayıbi üzerinde ısrarla duruşlarının nedeni budur. Türkiye'deki tekelleşmiş, sanayinin bu yeni kaynaklara gereksinimi açıktır.

**YAKUP KEPENEK:
BÖTÇESORUNU
DEVLET KAVRAMINDAN
AYRI DÜŞÜNÜLEMEZ**

ODTO öğretim üyesi Doç. Dr. Yakup Kepenek "Bütçe ve Sosyal Sınıfların Konumu"nu ele aldığı tebliğinde şöyle diyor:

"Bütçe sorunu, özinde, "devlet" in yapısı ve niteliği ile doğrudan ilgilidir ve bu nedenle, devlet kavramından ayrı düşünülemez. En genel anlamda, devlet ya da bütçe yapısı, ekonomik toplumsal koşulların bir bitimidir.

Bütçenin işlevleri, en genel anlamda, kaynak kullanımında toplumsal gereksinimlerin karşılanması; yaratılan toplumsal ürünün bölüşümü ve ekonominin gelişme ve büyüme katkı olarak aranabilir. Birez daha ayrıntılı olarak ele alındığında, bu işlevlerin ekonominin kamu kesimine verdiği öncelik ya da

aşrık ile doğrudan ilişkili olduğu görülmür. Bu durumda, bütçe-sosyal sınıflar ilişkilerini, özde, ilgili toplumun tarihî gelişimi, bunların içinde üretimin gelişme düzeyi ve devletin bu oluşumundaki rolü yönlerinden ele alınması zorunludur."

**AYHAN BAŞARAN:
VERGİLER ÇALIŞAN
SINIFLARINI HEDEF ALIYOR**

Kamu Görevlisi Ayhan Başaran ise toplantıya sunduğu tebliğde özetle şu görüşleri savunuyor:

"Türkiye'de kamu gelirlerinin kaynaklarına sınıflar bir yaklaşım emekçi sınıf ve tabakalar aleyhine varolan çengesizliği bütün boyutlarıyla ortaya koymaktadır.

Konsolide bütçe gelirleri, vergi gelirleri, vergi dışı normal gelirler, özel gelir ve fonlar, iç istikraz ve katma bütçe gelirlerinden oluşmaktadır. 1975 yılı dağılımına göre konsolide bütçe gelirleri içinde vergi gelirleri yüzde 83,16; vergi dışı normal gelirler 8,79, özel gelir ve fonlar binde 2 iç istikraz 6,57; katma bütçe gelirleri 1,46 ağırlığı sahiptir.

Kamu gelirlerinin en başında yer alan vergiler tamamen çalışan sınıf ve tabakaları hedef almıştır. 1971-1976 döneminde tahsil edilen 281 milyar 785 milyon lira vergi gelirinin yüzde 66,75'nin varlık vergilerden oluşması bu durumun ilk başta göze görünen yeteri bir göstergesidir. Vastal vergilerin ayrıntılı bir dökümü durumu daha da açıklağa kavuşturmaktadır. Örneğin 1975 yılında tahsil edilen şeker istikraz vergisi aynı yıl milli gelir içinde 136 milyar lira katma paya sahip tarım kesiminden elde edilen gelir vergisinin 1,5 katı kadardır. Tekel maddelerinden alınan istisnalı vergisi ise beyannameli mükellef adayla anılan ticaret ve sanayi burjuvazisinin büyük toprak sahiplerinin ödediği gelir vergisinin yüzde 66'nin bulmaktadır.

"Ücretlilerden vergiler gelirin doğduğu an kesilmesine karşın, burjuvazi gelirini ve bu geliri karşılayan vergiyi, gelirin doğduğu yılı izleyen mali yılın Mart ayında bildirirte, vergisini o mali yılın Kasım ayınakadar üç taksitte ödemektedir. Böylece vergi, gelirin doğduğu tarihten itibaren 22 ay içinde (Holdinger aracılığıyla bu süre 34 aya çıkarılmaktadır) ödemiş olmaktadır. 1975 yılında beyannameli mükelleflerden 11 milyar 54 milyon lira gelir vergisi tahsil edildiği dikkate alındığında milyon lira gelir vergisi tahsil edildiği dikkate alındığında 1974 yılı içinde doğan bu vergi borcunun 1975 Kasım ayına kadar 66'nesiyle cari kredi maliyeti üzerinden burjuvazinin karı 2 milyar 400 milyon lirayı bulmaktadır. 1974-1975 enflasyon oranı da dikkate alınrsa bu kârın 4,5 milyonu aşığı görülmür.

"Burjuvaziye tanınan bu ayrıcalığı gerektirebilecek bir mevzuat ve tarife değişikliği ne yapılmış, ne de düşünülmüştür.

Gümrük muafiyeti, yatırım indirimi, vergi idesi gibi kolaylıklar ve yeni alanlarla da burjuvazinin az vergi ödemesine açık olanaklar sağlanmıştır.

Vergilemede en imtiyazlı sınıf şüphesiz büyük toprak sahipleridir. Bu sınıf toprakları vergi vergisinin yüzde 1,4'ünü ödemektedir. Tarımda toprakların dengeci dağılımı gözönünde tutulursa büyük toprak sahiplerinin hemen hemen vergi dışı kaldığı söylenebilir."

"AET üzerine görüşler-yaklaşımlar" yada alternatifin kendini dayatması

TÜSİAD "Türk Sanayicileri ve İşadamları"nın derneği. "Yürüyüş"de sık sık TÜSİAD'dan söz ediliyor. YURUYUŞ TÜSİAD'ın ne olduğunu, ne amaca hizmet ettiğini biliyor. Bunları ayrıklı olarak sergiliyor.

Demokrat ve sosyalizm yanlısı güçler TÜSİAD'dan olumlu yönde söz etmezler. Ama TÜSİAD'ın ne olduğunu bilirler, yayınlarını dikkatle izlerler. Tekelci sermayenin ne dediğini, ne yaptığını öğrenmek için.

Anlaşılan Türk sanayici ve işadamları da işçi sınıfının ve onun temsilcilerinin ne söylediklerini, ne yapmadıklarını bilerek, öğrenmek istiyor. Geçtiğimiz günlerde "AET Araştırmaları No.1 Avrupa Ekonomik Topluluğu Üzerine Görüşler - Yaklaşımlar" adlı bir TÜSİAD araştırması yayınlandı. Girişinde "bir durum saptaması" yapılmak istendiği belirtilen araştırmada, kaynak olarak "siyasal partilerin ve hükümet programlarının" alındığını öğreniyoruz.

AP, MSP-MHP ve CHP'ni yanı sıra, araştırmada "siyasal yelpazede yer alan görüşleri, sağdan sola sergilemek amacıyla, 1977 milletvekili seçimine girmeye hak kazanmış olan Türkiye İşçi Partisi (TİP)'de görüşlerine yer verilmiştir" deniyor. Araştırma da TİP Programına ve kongre kararlarına ve Behice Boran'ın çeşitli konuşmalarına atıflar var.

Demokrasi ve sosyalizm yanlısı güçler TÜSİAD'dan olumlu yönde söz etmezler. Ama bir tek olumlu şey söylemek gerekirse, o da sanayici ve işadamlarının neyin ne olduğunu ve kimin neyi temsil ettiğini görebilmiş olmaları...

BUGÜN TÜRKİYE'DE ŞEKER SANAYİNDE, YAKLAŞIK OLARAK 25 BİN İŞÇİ ÇALIŞIYOR. ŞEKER SANAYİ, EGEMEN SINIFLARIN BAŞTAN İTİBAREN ÇEŞİTLİ YÖNTEMLERLE KUŞATTIĞI, İŞÇİLERİN BİLİNÇLENİP ÖRGÜTLENMESİNİN ÖNEGE ÇEŞİTLİ ENGELLER KOYDUĞU BİR İŞKÖLÜ. BURJUVAZİNİN BU YÖNTEMLERİ ARASINDA, HİÇ KUŞKUSUZ, SARI SENDİKALAR ÖNEMLİ BİR YER TUTUYOR. ANCAK TOPLUMSAL YANIŞA PARALEL OLARAK ŞEKER SANAYİ İŞÇİLERİ DE UYANIYOR, BİLİNÇLENİYOR. ŞEKER SANAYİNDEKİ SARI ÇEMBER YAVAŞ YAVAŞ KIRILIYOR.

Şeker sanayiinde işveren çemberi kırılıyor

Türkiye'de şeker sanayi eski bir sanayi dalıdır. Binlerce işçi çalıştırmasına karşın bugüne kadar bu sanayi dalında çalışanların sorunları ve mücadeleleri ilgili çok az şey yazıldı. Kısaca özetlemek gerek sanayi; 18 şeker fabrikası, küsper kurutma, ispirto fabrikaları ve makinalı atelyelerinden oluşan geniş bir sanayi dalıdır. Şeker sanayi dalında yalın ve geçici işçi olmak üzere toplam yirmibeş bin civarında işçi çalışmaktadır.

FAZLA MESAL, FAZLA SÖMÖRÜ

İşçilerin sorunlarının başında çalışma saatlerinin uzunluğu gelmektedir. Şeker fabrikalarında kampanya dönemleri 7 ile 7 ay arasında değişir. Bu süre içinde işçiler 2 vardiya şeklinde 12 saat çalışmaktadırlar. 12 Saatin 8 saati normal mesai, 3 saati fazla mesai ve 1 saati de yemek ve dinlenme zamanı olarak ayrılmıştır. İşin ilginç olan yanı, yemek ve dinlenme süresinde üretimin durmamasıdır. Bu bir saatlik süre içinde iki işçinin yapacağı iş, bir işçi tarafından yapılmakta ve üretimin devamlılığı sağlanmaktadır. Bu devamlılık içinde işçilerin yorgunluğunun bir kat daha artması gözlemlenmektedir. Gerçi işçilere fazla mesai için ek ücret ödenmektedir ama durum derinleşince incelendiğinde bu açıdan da işçilerin fazla birşey kazanmadıkları ortaya çıkmaktadır.

Söyle. Yasalara göre günde sekiz saat çalışan bir işçi 25 yılda emekli olmaktadır. Şeker sanayi işçileri yolda en az 7-8 ay günde 4 saat fazla mesai yapar çalışmakta ve aldıkları ek ücretin pirimini de Sosyal Sigortalara ödemekteler. En basit bir hesaba, şeker işçilerinin çalışma saati açısından 20 yılda emekli olmaları gerekmektedir. Buna rağmen emeklilik süresi bu sanayi dalında hâlâ 25 yılda tutulmaktadır. Görüldüğü gibi aslında işçinin eline fazla mesaiden dolayı biraz daha fazla para geçmektedir, fakat buna karşın bu süre içinde işçi fazla çalışmanın getirdiği yıpranmadan dolayı sağlığından çok şey kaybetmektedir.

Diğer bir konu da işçi sağlığıyla ilgilidir. İş Kanununun işçi sağlığı ve iş güvenliği yönetmeliği, "işyerlerinin sıcaklığı 25 derecenin üzerine çıkamaz, 15 derecenin altına düşmez" demesine karşılık, şeker sanayiinde işçilerin yazın 40 derecenin üstünde, kışın 0 derecenin altında çalışmak zorunda bırakılmaktadır.

NASIL BİR SENDİKA?

Bu sorunlar ortada iken şeker sanayi işçileri ekonomik-demokratik hakları doğrultusunda nasıl mücadele ediyorlar. Şimdi bunu görmek gerek. Şeker sanayiinde çalışan işçiler kısa adı Şeker-İş

olan Türk-İşe bağlı Türkiye Şeker Sanayi İşçileri sendikasında örgütlenmişlerdir. Bu sendikadan tüm şeker fabrikalarında şubeleri vardır. Şubeler Şeker-İş'ten bağımsız olarak hareket edemezler ve toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi Şeker-İşe aittir. Yani işkolu düzeyinde sözleşme yapılmaktadır. Bu sendikandan yapısını anlayabilmek için sendikandan ana tüzüğünün 3. maddesinde belirtilen temel amaç ve ilkelere bakmak yeterlidir.

"a) Milliyetçilik, demokrasi ve insan hakları evrensel beyannamesi ilkelerine bağlı kalmak şartıyla işçilerin ve insanlığın, saadet, hürriyet, sulh ve medeni bir hayat seviyesine kavuşmasını, sosyal adalet ve sosyal güvenliğin korunmasını, iş hukukunun gelişmesini sağlamaktır.

b) İstisnaya matuf bir sermaye bakiyetini ortadan kaldırmak.

c) Partiler üstü politika takip etmeyi ilkeleri arasında saymak."

İşçilerin ve insanlığın "mutluluk düzeyine ulaşması", sosyal adaletin ve sosyal güvenliğin sağlanması için alınan kısıtlar gerçekten ilginç. Milliyetçiliğin günümüzde ne anlama geldiği açık. Bugün Türkiye'de milliyetçilik adına işlenen cinayetler, yapılan baskılar ve saldırılar ortada iken bu "ilke"nin neye hizmet ettiği ortada.

KLASİK SARI SENDİKA MANTIĞI

Şeker-İş yöneticilerinin işçi sınıfına ve özel olarak kendi işçilerine ihanet ettiklerinin açık bir kanıtı da "istisnaya matuf bir sermayenin hakimiyetini ortadan kaldırma" yolundaki söze ilkeleridir. Sermayeyi "sömürden yana" ve "sömürüye karşı" şeklinde ayırma, sermaye sınıfını temsil çıkarma çabasının başka bir anlam taşımaz. Sanki sömürden yana olan sermayenin yanında bir de "sömürüye karşı" olan namuslu bir sermaye kesiminin" varlığı söz konusu. Şeker-İş yöneticileri böylece sarı sendikacı olduklarını açıkça ifade ediyorlar. Diğer bir tutarsızlık örneği de "partiler üstü politika" ilkesidir. "Tarafsız, biz geldikden yanayız" demenin ne anlama geldiğini, bu ilkenin altında yatan amacın işçi sınıfını kendi bağımsız politikasına izlemekten alıkoymak, üstelik kendini amansız bir sömürü çarkı altında ezen burjuvazinin politikasına işçi sınıfının delâhli olarak desteğini sağlamak anlamına geldiğini ilericiler ve sosyalistler bugün çok açık olarak biliyorlar.

SOSYALİST İŞÇİLER GÖREV BİNA

Tüm bu olumsuzluklara karşılık işçiler birleşerek, örgütlenerek mücadelelerini sürdürüyorlar, döndürülen dolaşan tezgahlanan oyunlara bosa çıkmak için sendika yöneticilerini teşhir ediyorlar ve onların üzerinde de şirekli bir denetim uyguluyorlar. Bu mücadelede başi çekem yine her zamanki gibi ilericiler ve sosyalist işçiler.

Şeker-İş'in Amasya şubesinden bir

örnek: Bu şubenin 1977 Nisan'ında yapılan kongresinde, sendika tarihinde ilk defa olarak işçi sorunları ve bunların çözümü, bilimsel sosyalist bir yaklaşımla sosyalist işçiler tarafından ortaya kondu ve diğer işçilerin açık desteğini kazandı. Kongre sırasında bu tür önerileri yapan işçilere "politika yapıyorlar, bunlar TTP üyeleri" şeklinde saldırıldı. Tüm bu saldırılara ve baskılara karşı bilinçli, işçilerin konuşması engellenemedi. Yapılan önerilerden de öte, sosyalist ve öncü işçiler işçi sorunlarının çözümü için imza toplayıp mücadeleyi başka bir kanalda da sürdürdüler. İşçilerin mücadele içinde birlikteliklerinin sağlanması yolundaki birleşimlere karşı, işçilerin kendi aralarında bölünmelerini sağlamak için şeker sanayi işverenlerinin işi çalıştırma yöntemlerini de incelemek gerekiyor.

PATRONLARIN YANDAŞLARI

Şeker fabrikası üretimi süreci aşamasına göre, belirli kısımlardan oluşmaktadır. Bu kısımları ustabaşı ve ustabaşı yardımcıları vardır. Bunlar sendika üyeleri olmakla birlikte işveren tarafından "Siz işveren sayılmazsınız" yolu pohpohlamalara onlara maddi çıkarlar (ojman gibi) sağlanmakta ve bu şekilde bu işçiler diğer işçiler üzerinde denetim ve baskı aracı olarak kullanılmaktadır. Böylece işçilerin arasında çeşitli gruplar oluşturularak işçilerin birliği parçalanmak istenmektedir. Ayrıca bu ustabaşları ve yardımcıları sendika yöneticileri olarak da görev yapıp patronların çıkarları doğrultusunda denetledikleri işçilerin adına toplu sözleşmeye oturup, kendilerine ayrıcalıklı haklar verilmesini talep etmektedirler. Bu tür sendika yöneticilerinden işçilere hiç bir hayır gelmeyeceği açıktır.

MÜCADELE GELİŞİYOR

Bundan sonraki aşamada, mücadelenin sürdürülmesi ve yönlendirilmesi ilericiler ve sosyalist işçilere düşmektedir. Daha şimdiden, sendika yöneticileri tarafından hazırlanan ve tabandaki işçilerin gelişen mücadelesini önlemek baskı altına almayı amaçlayan "Şeker sanayinin geleceğini düşünülmesi" başlığı ile kaleme alınan bir belge ele geçirilmiştir ve oyanan oyun ilericiler tarafından ortaya çıkarılmıştır. Aynı anda, şeker işçilerinin mücadelesini kendi çıkarları doğrultusunda saptırmak isteyen işveren üşşği sendikacı tayfasının isten çıkartılması için imza toplannış ve bu imzalar Şeker-İş Genel Başkanlığına gönderilmiştir. Aynı hareket diğer şubelerde de gelişmektedir.

Şeker sanayiinde mücadele ilericiler ve sosyalist işçilerin öncülüğünde tüm saptırmalara karşı sürüyor. Tezgahlanan tüm oyunlara bosa çıkartılacak, mücadele gelişiyor. Mücadele, burjuvaziden, kendi sınıfına ihanet edenlerden, işçiler ve emekçi düşmanlarından hesap sora sora ilerleyecektir.

YÜRÜYÜŞ okurlarından

MHP'li başkanın marifetleri

11 Aralık yerel seçimleri sonucunda, Elazığ'da Belediye Başkanlığını MHP'li aday kazanmıştı.

MHP'li bir kişinin belediye başkanı seçilmesinden sonra, Elazığ'da olup bitenler, bu partinin kitle tabanı yaratma, taraftar toplama konusuna nasıl yöntemler izlediğine ve izleyeceğine de açıklik göstermektedir. Elazığ'ın MHP'li belediye başkanının davranışlarını izlemek bu açıdan yararlı olacaktır.

Belediye Başkanı, Sultan Muratvari tedbiri hayafet ederek çarşıya pazara baskınlar vermekte, bu baskınlar sonucunda bir iki kilo şeker ya da piring stok eden küçük esnafı "yakalayıp" sözde teşhir etmekte ve böylece "tüketici" ünün en büyük dostu olduğu izlenimini ver eye çalışmaktadır.

Gerçi MHP'li Belediye Başkanı tedbiri hayafet etmekte sözde, ama kim olduğunu halka gösterecektir. İzaletleri de kullanmayı ihmal etmemektedir. Örneğin her "baskın" da iki adam arkasından belediye zabıta memurları, başkana refakat etmektedir. Baskın ve cezalandırma işlemleri sırasında olay yerinde toplanan halk, baskın verenin kimliğini öğrenince "işte bize böyle başkan gerek, pahallığı yaratmaları nasıl yakalıyorduk..." diyerek, başkana hayranlığını belirtmektedir.

Bu ceval belediye başkanının ünü

Elazığ'ın her yerinde yayılmış durumdadır. Bilinçsiz insanlar, nihayet "halktan yana" bir başkan bulmanın mutluluğu içindedir. Marul ve elmalarının azıcık çamur bulmuş bir zavallı seyyar satıcının tezgahı belediye başkanı tarafından devrtilip esnaf cezalandırıldığında, halk "sihahallerini böylesine düşünün" belediye başkanının "kendilerinden yana" niteliğine bir kez daha imna tazelemektedir.

MHP'nin kitle tabanı yaratmak için kullandığı bu tür taktikler üzerinde de önemle durulmalıdır. Bir kez, bu tür yöntemler, bilinçsiz yığınlar üzerinde gerçekten etkili olmaktadır. Öte yandan aynı tür davranışları sonucunda, pahallılığın, yokluğun gerçek sorumluları bir perde arkasına gizlenerek, gerçek suçlu olarak bir avuç küçük ve yoksul esnaf gösterilmektedir.

Ne yazık ki, MHP'li belediye başkanının bu davranışlarının gerçek yüzünü, halkın karşısındaki gerçek güçleri kitlelere gösterecek çalışmalar da eksiktir, yetersizdir. Evet, Elazığ'da "deürimciler" vardır. Vardır, ama onların asıl uğraş, "Sovyetlerin emperyalist mi, yoksa revizyonist mi" olduklarını araştırmaktır.

Her zaman, her yerde olduğu gibi, burada da asil görev gerçek ilericilere, demokratlara ve yurtseverlere düşmektedir. K. Aydın Tunceli

Rodezya' da şike anlaşma boşa çıkacaktır

Geçtiğimiz hafta içinde Rodezya'nın ırkçı yönetimiyle birkaç işbirlikçi "Siyah lider" (!) arasında şike bir barış anlaşması imzalandığı açıkladı. Yapılan açıklamada, taraflar arasında sürdürülen görüşmelerde, kurulacak Afrikalılar yönetimindeki parlamentoda beyazların temsil edilmesi konusunda ortaya çıkan anlaşmazlığın da çözümlendiği bildirildi. Bu arada, bugünkü hükümet yerine yeni bir geçici hükümetin kurulması üzerinde de anlaşmaya varıldığı açıklandı.

ANLAŞMA MI?

İrkçi Ian Smith yönetimi ile sözcü "siyah liderler" arasında varıldığı bildirilen anlaşma, geniş tepkilere yol açtı. İki yıldır Zimbabve (Rodezya) halkının ulusal kurtuluş mücadelesini birleşik bir güç olarak sürdüren Yurtsever Cephe'nin yöneticilerinden Josuva Nkomo, söz konusu anlaşmanın hiçbir anlam taşımayaacağına, Zimbabve yurtseverlerinin tam özgürlük ve bağımsızlığı elde edene kadar silahlı savaşı sürdüreceğini bildirdi.

Diğer yandan ABD Dışişleri Bakanlığı da, yaptığı bir açıklama ile, söz konusu anlaşmaya karşı olduğunu, anlaşmanın ABD ve İngiltere tarafından hazırlan-

Vorster: İrkçi yönetimi mutlakayıkılacak

nan planla bağdaşmadığını belirtti. BM örgütündeki ABD temsilcisi Andrew Young da, Rodezya yönetimi ile bazı siyah liderler arasında varılan sonucun "gerçek bir anlaşma olmaktan çok uzak olduğunu" söyledi. Ancak, BM'deki

Amerikan temsilcisi, Rodezya'da bütün tarafların katılacağı serbest seçimlerin bir an önce yapılmasını istediklerini, böylece ülkedeki gerginliğin azaltılabileceğini de öne sürdü.

YALNIZCA VORSTER

Gerici Ian Smith yönetiminin gerçekleştirdiği öne sürülen anlaşma, dünya kamuoyunda yalnızca Güney Afrika'daki ırkçı rejimin başı Vorster tarafından "olumlu" karşılandı.

Rodezya'da ulaşılan son anlaşma, şike bir uzlaşmadan başka birşey değildir. Emperyalizmin işbirlikçisi ırkçı yöneticiler, ötedenberi, böyle bir uzlaşmayı Rodezya halkına kabul ettirebilmek umuduyla, kendisiyle pazarlığa oturacak birtakım sahte "siyah liderlerin" arasıyında idi. Bu girişimlere uzun süre ABD yönetimi de ortak oldu. Ancak, son olarak, ABD yönetimi de böylece bir "şike" anlaşmanın hiçbir geçerliliği taşımadığını kabul etmek zorunda kalmıştır. Dolayısıyla son anlaşma, sadece, ırkçı yönetimin "kendine kendine gelin güvey olma" çabasından başka yönde yorumlanamaz. İrkçi yönetim, içine düştüğü yalnızlıktan kurtulabilmek için her türlü manevara yönünelebilmede, bu arada emperyalist efendilerini bile rahatsız edilebilmektedir.

Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki

ırkçı Vorster yönetiminin, Rodezya'daki anlaşma sonucunda umuda kapılması da boşunadır. Vorster yönetimi, belki, söz konusu anlaşmanın Güney Afrika ve Nambya'da da benzeri bir yolu açabileceğini ummaktadır. Son aylarda, Güney Batı Afrika Halk Örgütü (SWAPO)'nun yürüttüğü mücadele önemli başarılar kazanmış, SWAPO'nun otoritesi emperyalist devletler tarafından da kabullenilmek zorunda kalmıştır. Vorster yönetimi, şimdi, kendisiyle uzlaşmaya hazır bazı sahte "halk temsilcileriyle" biraraya gelecek onlarla pazarlığa oturmayı, böylece SWAPO'nun yükselen gücünü kırmayı umabilir. Fakat Vorster'in bu çabaları da en kısa zamanda boşa çıkacaktır.

SİYASAL ÇÖZÜMÜN ÖGESİ

Zimbabve yurtseverlerinin ülkedeki bunalıma "siyasal" bir çözüm bulunmasına karşı oldukları yönündeki propaganda bütünüyle gerçeklere aykırıdır. Bugüne kadar silahlı mücadeleyi kararlı bir biçimde sürdüren Zimbabve'li yurtseverler, bunalıma "siyasal" bir çözüm bulunmasına için de her türlü çabayı göstermişlerdir. Zimbabve Yurtsever Cephesi, artık bütün dünyada Zimbabve halkının gerçek temsilcisi olarak, bunalıma siyasal bir çözüm bulunabilmesine katkı sağlayacak taraftır.

Çin, Japonya ile antisovyet ittifakı girişimlerini yoğunlaştırıyor

Maocu Çin yönetimi Japon tekelleriyle yeni bir ticaret anlaşmasını geçtiğimiz hafta imzaladı. Çin ticaret yetkilileri ile Nippon Çelik İşletmeleri Başkanı Yoshiro Inayama tarafından imzalanan anlaşmanın, 20 milyon dolarlık bir ticaret hacmini kapsadığı bildiriliyor. Anlaşmaya göre, Japonya'nın Çin'den 1978 ve 1982 yılları arasında 47 milyon tonu aşkın ham petrol ve 8 milyon tondan fazla kömür alacağı, buna karşılık Çin'in Japonya'dan 7-8 milyar dolar değerinde sanayi malzemesi ve 2-3 milyar dolar değerinde inşaat gereçleri ithal edeceği açıklandı. Bu arada, söz konusu anlaşmanın "bütünüyle özel" bir anlaşma olduğu da öne sürüldü. Ancak anlaşmanın her iki ülke hükümetinin de ortaklaşa desteği ve onayı ile gerçekleştirildiği gözlemler tarafından doğrulandı.

Maocu Çin yönetiminin Japon tekelinin yöneticileriyle yaptıkları son anlaşmayı, sıradan bir ticaret sözleşmesi olarak görmek mümkün değildir. Çin yönetimi'nin AET ile önceki hafta gerçekleştirdiği ekonomik anlaşma gibi, son Çin-Japon işbirliği de, Maocu yöneticilerin emperyalist güçlerle işbirliğini geliştirme çabalarının bir ürünüdür.

Çin yönetimi, uzun süredir, Japonya'yı Doğu Asya'da Sovyetler Birliği'ne karşı kurulacak gerici bir ittifaka bağlamak çabalarını sürdürüyordu. Bu çabalar, Maocu yöneticilerin defalarca yinediği "anti-hegemonya ittifakı" önerisinde dile getirilmişti. Geçtiğimiz yaz aylarında, Çin yöneticileri Japonya'nın muhalefette gözükken gerici liderini ülkeye davet etmiş, onlar aracılığıyla Japon hükümetine söz konusu "ittifak" önerilerini tekrarlamışlardı. Böylece, Maocu yöneticilerin, antisovyet bir blok oluşturma girişimlerinde, özellikle Japonya'daki en gerici, en militarist güçlere dayanmaya çalıştığını ortaya koymuştu.

Son olarak Maocu Çin yöneticileri, Japonya'ya yönelik gerici bir işbirliği çabalarını, maceracı bir politikanın Çin ekonomisini sürüklediği darboğazlara çözüm bulma girişimleriyle birleştirmeye çalışmaktadırlar. Çin yönetimi geçtiğimiz yaz aylarında ABD, Kanada, Avustralya gibi ülkelerle 7 milyon ton hacmine ulaşan bir tahli ithali anlaşması gerçekleştirmişti. Çin yönetiminin, kapitalist ülkelerle yaptığı ekonomik işbirliği ve ticaret anlaşmalarında, devletten devlete ilişkilerden çok daha fazla, doğrudan doğruya dev tekel-lerle kurulan ilişkilerle ağırlık vermesi, ekonomik ilişkileri söz konusu ülkelerdeki gerici güçleri destekleme amacıyla birleştirme çabasını yansıtmaktadır.

Maocu yöneticilerin Japonya'nın militarist ve intikamcı güçleriyle kuracağı yeni bir antisovyet blok, tüm doğu ve güneydoğu Asya'da barışı tehdit edecektir. Bu ittifak, emperyalist güçler tarafından bölgedeki ilerici ve demokratik gelişmeleri frenlemek için kullanılacaktır. Bölgede silahlanma yarışını da yeni bir aşamaya yükseltecek olan böyle bir ittifak, bölgedeki genç devletlerin ekonomik gelişmelerinde yeni bir yük oluşturacaktır. Bu antisovyet ittifak girişimlerine karşı çıkmak, dünyadaki tüm barışçı güçlerin görevidir.

Smith ve jekici "liderler":Muzorewa ile Sitale.

RODEZYA SORUNUNA ÇÖZÜM BULACAK OLANLAR ZİMBABVE HALKININ GERÇEK TEMSİLCİSİ OLAN ZİMBABVE YURTSEVER CEPHESİDİR. BÜTÜN DÜNYADA İLERİCİ GÜÇLER BUNU BÖYLE BİLİYOR VE İRKÇİ YÖNETİMİN ŞİKE ANLAŞMALARLA ZİMBABVE HALKININ MÜCADELESİNİ SAPTIRMASINA KARŞI DURUYORLAR.

SOMALI ORDUSUNDA ETYOPYA'YA KARŞI 12 BİN YABANCI ASKER ÇARPIŞIYOR

İlerici Etyopya yönetimi, emperyalist ve gerici güçlerin desteklediği ahlaksız saldırılara karşı son iki hafta içinde önemli stratejik başarılar kazandı. Bu arada Sovyet TASS Ajansı, Etyopya'ya karşı askeri hareketi sürdürülen Somali birliklerinin yansu başka ülkelerin de silahlı kuvvetlerinden de askerlerin yer aldığı da açıkladı. Yapılan açıklamada, Somali birliklerinin çekirken geri bıraktıkları NATO silahlarının da görüldüğü ve bunlar arasında ABD yapısı silah ve cephanenin çokluğunun dikkati çektiği bildirildi.

Bu arada, Etyopya'ya karşı yönetimin askeri saldırının başarısızlığı karşısında, Somali yönetiminin, çatışmayı uluslararası boyutlara ulaştırma çabalarını bildirdi. Siad Barre yönetiminin, böylece, Etyopya'nın barışçı girişimlerini de geçiştirmeyi umduğu belirtiliyor. Önümüzdeki günlerde "Afrika Boynuzu" gelişmesinde önemli adımları beklemek gerekiyor.

ÇIKMAZ YOL: ANTİKOMÜNİZM

RAŞIT KAYA

Yeni hükümet, kuruluşundan bu yana dış politika konularında girişken ve yoğun çalışmalar içinde olacağı izlenimini yaratmaya özen gösteriyor. Gerçekten de dış ilişkilerde bir canlılık söz konusu. Hükümetin ve destekleyicisi basının benimsediği deyimle "top karşı sahalarla atılmış" durumda. "Top"un içeriği üzerinde durmak gereği duyuluyor. Ambargo, Kıbrıs, Yunanistan'la ilişkiler sorunlarının tümü aynı çerçevede içerisinde ele alınıyor.

Hükümetlerin sorunlar karşısında girişimlerde bulunmaları çok doğal. Görev bu. Normal olmayan hükümetlerin hareketsiz kalmaları. Ülkenin MC bükümlerini ele getirildiği yer bir "bükümler" in en doğal, biçimsel görevlerini yerine getirmesini bile "olağanüstü" bir olay yapılabiliyor. İlerici olarak nitelendirilen çok çeşitli çevreler bu kadarı ile yetiniyorlar. Yetinmekle kalmayıp içeriği, özü tartışmadan yapılanlara alışık tutuluyor, Türkiye'nin dış politika sorunlarını çözmede ileri adımlar atıldığını ispatlama çabalarına girişiyorlar. Bilinçli bir körlük yaygınlaştırılmak isteniyor. Oysa son günlerin kontr-gerilla tartışmaları, bütçe görüşmeleri yeni iktidarın dış politika ve ulusal güvenlik anlayışına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak için önemli olanaklar yaratıyor. Son Yüksek Askeri Şura toplantısı bu konularda daha da derinlere inilmesini fırsat hazırladı.

Ortaya atılan konulardan ilki "yeni bir ulusal savunma kavramı oluşturulması" hakkında. Yeni bir ulusal savunma kavramına gereksiniliyor, başbakan kendisi böyle söylüyor. Yeni kavram NATO ile birlikte düşünüyor. NATO'ya rağmen böyle bir gereksinim hükümetçe benimsenmesi bile çok önemli. Bu kadarı bile NATO'nun "Türkiye'nin ulusal güvenliğini sağlamadığını" bükümlerçe itirafı demek. NATO'nun ulusal güvenliğini sağlamadığını yeni bir keşif değil. Önemli olan bunun bükümlerçe ifadesi. Daha da önemlisi böyle bir saptamadan çıkartılabilecek sonuçlar.

Başbakan Askeri Şura toplantısında uluslararası ilişkileri değerlendiriyor, önemli ve geçerli saptamalar yapıyor. Türkiye'nin "ulusal güvenliğini dünya barışından soyutlama olanağı" olmadığını söylüyor. Dünyada mevcut "iki ortak güvenlik sistemi arasındaki denge, dünya ve bölge açısından da kendi güvenliğimiz açısından da önemli sürdürdüğünü" belirterek, "Türkiye'nin dengeyi bozulmasında yol açıcı bir davranışta" bulunmaması gerektiği sonucuna varıyor. Ecevit'in başka bir saptamada "uluslararası ilişkilerin genel anlamda bir yumuşama döneminde" olması. Bu noktadan hareketle barışın korunması "Ecevit iki ortak güvenlik sistemi arasında dengeyi doğru-iyen silahlanma yarışını yerine silahların sınırlandırılması gereğine işaret ediyor. Başbakan son olarak da Türkiye'nin yer aldığı bölgede durumun tersine olduğundan, silahlanma yarışından söz ediyor. Geçerli bu saptamalardan genelleme ve sonuçlara ulaşıyor. Ulusal güvenlik ve dış politika konularına yaklaşımını belirliyor. Yanlı ve yanlışlar da bu noktada başlıyor, politik tercih ve bağunduklar ağırıklarını bu noktada koyuyorlar. Ecevit, ulusal savunma ve ülkenin gelişmişlik düzeyi arasındaki ilişkilere değinerek 'yeni' savunma kavramını temelde, NATO'nun yeterliliklerini telfi edici ve Türkiye'nin silahlanma yarışına bütün hızıyla katılmasını öngören bir anlayış olarak belirliyor. "Uhtal bağımsızlık" sözcükleri arkasında bir ölçüde saklanılmaya çalışılan 'yeni ulusal savunma kavramının' özü böyle. Böyle olduğu için de "yeniliği" kalmıyor. Şu nedenlerle; önce dünyada ve bölgede silahlanmanın kaynaklarını, silahlanma kimin ve niçin yol açtığını araştırmak istemiyor. Politik tercihler burada belli oluyor. Sonra özel olarak Türkiye'yi silahlanmaya iten nedenler "iki

sistem" arasındaki "hassas" denge değil, bulunduğu sistem içinde, NATO içinde doğan sorunlardan ortaya çıktığını görmeyen sonuçların doğru olması beklemek yanlıtı oluyor. Daha da önemli barışçı ve gerçekçi ulusalsavunma kavramının anlamı anlaşılınmamış oluyor.

Ulusal güvenlik kavramının ekonomik gereksinimlere uygun olması kabilindenikten sonra daha fazla özgün silahlı güç oluşturulursa güveniğin sağlanacağı ileri sürülüyor. Gerçekçi ve bilimsel bir anlayış Türkiye gibi ülkelerin ulusal güvenliğinin sağlanmasında geçerli yolun dünya barışçı güçlerinin örgütlü dayanışması ve müdalesi olduğunu göstermekte. BM ilkelereinde somutlanan davranış ilkelereinde ulusların dış ilişkilerine yön vermesi için çalışmak gerekir. Barış içinde bir arada yaşama ve yumuşama için müdacele etmek böyle bir politikanın temelidir. CHP iktidarının böyle bir müdaceleyle düşünmediği, yumuşamayı emperyalist sistemin yedeğinde edilgen biçimde izlenecek bir konu olarak gördüğü anlaşılıyor. Dünyada iki sistem arasındaki "denge"yi temel alan başka ilericiler de var. Bunlar dengeyi pasif bir politika olarak görmüyorlar. Silahsızlanma ve askeri blokların tasfiyesi için müdacele ediyorlar. Bu müdacelede silahlanmanın kimin yararına ve bundan kimlerin sorumlu olduklarını gösteriyorlar.

Yeni iktidarın ulusal savunma anlayışı, barış için etkin bir biçimde müdacele anlayışından çok uzak. Barışa ve barış için müdacelede inanmamının ifadesi olan bu görüşlerin bazı gerekçelere dayandırılması gerekiyor. Ecevit görüşlerini haklı çıkarmak için bu işi de yapıyor. Şöyle diyor: "Bazı iç tehlikelerin dışardan kaynaklanabileceği ve dış tehlikenin örtülü bir biçimi olarak kendini gösterebileceği düşünülebilir... çağımızda, dış kaynaklı iç tehlike her ülke için var sayılır... Nitekim, dış kaynaklı iç tehlike çağımızda hemen her ülkenin kapılarını zorladığı halde, kimi demokratik ülkeler, toplum yapımızın sağlanlığı, ekonomik düzenlerinin ve devlet yönetimlerimizin sağlıklı oluşu ve iç güvenlik önlemlerinin etkinliği ile bu tehlikeyi yangına dönüştürmeden söndürebilmektedirler." Söylenen çok açık. Ecevit temel anlayışını ortaya koyuyor. Önce barışa yönelen tehdidin emperyalizmden değil, bizzat barışçı güçlerden geldiğini söyleyerek 'yeni savunma kavramının' NATO'ya dayanması haklı çıkarmaya çalışıyor. Böylece yeni bir anlayış olmadığını da açıklıyor. İkinci olarak Türkiye içindeki ilericiler ve sosyalist güçlerin "dış kökenli" olduğunu söylüyor. Böylelikle "beynelmilel komünizm" tehlikesi kervanına katılıyor. Aynı zamanda Demirel ve Türkiye'nin "komünizmin tehlike saydığını açıklaması" istemlerine, onlardan geri kalmaz biçimde yanıt veriyor. Anti-komünizm'de onlarla birleşiyor. Ayrılık üsupta. Ecevit anti-komünizmi daha "uygar" bir üsupta yapıyor. Açıklama yapmazsa sözlerini başka türlü değerlendirmek imkansız.

Aslında varılan bu nokta fazla şaşırtıcı olmamalı. Yapılan CHP'nin sağa kayış sürecinde bir nokta. "Kıbrıs hareketi" 12 Mart sonrası CHP'nin dış politika konularında sağa kayışında önemli bir adım olmuştur. Enerji Ajansı bu dönemde olup bitiyi getirdi. Kitlelerin seven, milliyetçi duygularına arkaya alınmıştı. Şimdi bu adımlar geliştiriliyor, sermayeye dış ilişkiler konusunda da güvene veriliyor. CHP'nin bu konuda iyi zamanlama yaptığı anlaşılıyor. Savunma Bakanı Işık bu zamanlamaya da ışık tutuyor, şöyle diyor: "Bir parti ulusal savunma konseptini muhalefete değil, iktidarda iken oluşturur. Biz bunun için bir bu konulara girmiyoruz." Ne olduğunu anlamak için yeterince açık.

Amerikan barışının içyüzü ortaya çıkıyor

Bir süredir Ortadoğu'da "barışın yapılandırılması" gerekçesi ile sürdürülen girişimlerin gerçek yüzü açığa çıkıyor. Söz konusu girişimleri başlatan ve yönlendiren emperyalist güçlerin yeni girişimleri, sahte barış planlarının açığa çıkmasını başlıca rolü oynuyor.

Geçtiğimiz hafta başında ABD yönetiminin Mısır, İsrail ve Suudi Arabistan'a yeni silah satışlarını başlatacağı haberi, dünya kamuoyunda da geniş yankılara yol açtı. Carter yönetimi, üç ülkeye gelişmiş savaş uçaklarının verilmesinin kararlaştırıldığını açıkladı. Bu karar, Ortadoğu'da, Mısır ile İsrail arasında tek tarafı bir anlaşmanın gerçekleştirilmesi bahanesiyle, Cenevre barış konferansını gerçekleştirmek ve gerçek barış olanaklarını bulmak amacıyla başlatılan girişimlerin, bölgede kaçınılmaz olarak silahlanma yarışını hızlandıracağını ve yeni bir savaş tehlikesini artıracığını kanıtlatıyor.

"arabuluculuk" girişimlerinin, şimdi "silahlanmada arabuluculuğa" dönüştüğünü göstermektedir. ABD'nin yeni silah satışlarında İsrail ile Arap ülkeleri arasında denge kurmaya çalıştığı izlenimini vermesi de gerçeklere taban tabana aykırıdır. ABD'nin yeni girişimlerinin tek amacı, İsrail militarizmini güçlendirmek, siyonist yöneticilerin yeni bir savaş hazırlanma çabalarını desteklemektir.

ABD'nin yeni silah satışları kararının açıklanmasından sonra, Şam radyosunda yapılan bir yorumda, bölgede yerleştirilecek yeni savaş uçaklarının büyük bir olasılıkla Afrika'da kullanılacağını bildirmiştir. ABD'nin Ortadoğu'da girişimi artırma girişimleri, Afrika'daki ulusal kurtuluş mücadelelerini de tehdit etmeyi amaçlamaktadır.

Siyonist Başbakan Begin'in önümüzdeki haftalarda Washington'a yapacağı gezi, sahte "barış" planlarının içyüzünü daha da açığa çıkaracaktır. Ortadoğu'da gerçek barışa giden yolun ancak Ortadoğu halklarının bağımız iradesinden geçeceği çok geçmeden bütün kesinliğiyle ortaya çıkacaktır.

Carter ve Moshe Dayan: Ölim ticaretinde pazar ola!

Gökçerlerin bir çiftliği var

Yıllardır Devlet Tiyatrolarını bir çiftlik gibi yöneten Gökçer ailesi, her dönemin, her iktidarın gözdesi olmak için yapmış bulunuyor. Gökçer ailesine Ecevit'in Kültür Bakanı Kışlalı da dokunamadı. Gökçer ailesinden Ayten Gökçer bugün yine kokteyllerde sosyalist ülkelerle ilişkin dedikodular, karalamalar yapıyor. Gökçer ailesi yine tiyatro ve dışında asli görevlerinin başında.

Cüneyt Gökçer, yıllardır Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü koltuğunda oturmakta. Bukalemun gibi her iktidarın rengini kolaylıkla alabilen Gökçer, değişen dönemlerde ilişkilerini değiştirirken, haklı olarak ün sahibi.

En uzun Genel Müdür ünvanına da bu nedenle çok iyi korunmuş bilinen Devlet Tiyatroları Genel Müdürü, kendi sahnelendiği "Sadık adam" rolünü her değişen iktidar döneminde bir iki değişik replik ile yeniden oynuyor.

Cüneyt Gökçer, Devlet Tiyatrolarının kesin ve değişmez hakimisi olarak da kendini tüm çalışanlara kabul ettirmişti. Tiyatro ve opera da çalışanlar onun istekleri doğrultusunda bareket edebiliyorlar ve onun gösterdiği yerlerde çalışabiliyorlar. Bir başka işte çalışabilecek de yine Cüneyt Gökçer'in ağzından çıkacak kelimelere bağlı oluyor.

REKLAMCILIK...

Geçen yıl, Devlet Tiyatrosundan iki kişi (Mehmet Ali Erbil ve Derya Baykal) bir televizyon programında sunuculuk yapmaya başlamışlardı. Aynı tiyatrodan Soner Ağın, bir süre reklamlarda görünümü ve "Çokomilk" espirisi ile kendini tanıtmıştı. Cüneyt Gökçer bu üç kişinin bu dallarda çalışmasına izin vermedi. Gerekçe, "sanata aykırı iş" yapmaldıydı. Sunuculuk ve reklamlarda görünmek sanatçılık değildi.

Aradan bir yıl geçti. Cüneyt Gökçer

ve eşi Ayten Gökçer'i reklamlarda izlemeye başladık. Söylentiye göre, bu reklamlar için oldukça yüklü para almışlardı. Devlet Tiyatrolarının değişmez müdürü, daha önce başkalarına vermediği izni, şimdi kendisine rahatlıkla vermiş ve yüklü bir para karşılığında tükürdüğü nü bir güzel yalamıştı.

Reklamlara çıkış için hazırlıklara önem verilmişti. Cüneyt bey'in başını örtecek peruk, Ayten hanımın saçlarına iliştilerinden birini dökürüyorlardı. Akseusarcı tarafından hazırlanmıştı. Akseusarcı, tüm eşlerini bırakarak büyük bir ltına ile sayın büyüklüğünün işleri ile uğraşmış, onların takdirini kazandı.

Ayten Gökçer'in bu sırada bir televizyon programı vardı "İbişin Rüyası" adlı televizyon çekiminde, Ayten Gökçer başrolü oynuyacaktı. Kostümler dikildi, çekim için sahne hazırlandı ama, Ayten Gökçer'in reklam çekimleri daha önemli olduğu için bu işler beirsiz bir tarafa iptal edildi.

Yıllardır Devlet tiyatrolarını çiftlikleri gibi kullanan bu aile, başkalarını kendi istekleri doğrultusunda bareket etmeye zorlarken, devlet tiyatrolarını da istemleri için kullanabiliyorlardı.

AYTEN GÖKÇER'İN SOVYETLER BİRLİĞİ ANILARI

Bu çiftliğin idare edenin eşi Ayten Hanım da pek kültürlü, pek milliyetçi bir

hamfenydi. "Kötü ruslardan " nefret eder, her fırsatta onlar hakkındaki düşüncelerini açıklamaktan kendini alko-yamazdı. Hele, geçtiğimiz günlerde gittiği bir kokteyde, öğretmen edası ile son gezisini anlatmıştı çevresindekilere:

"Aman şekerim, bir Büyük Elçi banımı Rusya'da hastalanıyorsa görsün, ben men hastaneye götürüyorduk, çırpıplak soyuyorlar fotoğraflarını çekip şantaj yapıyorlar. Korkunç, korkunç! Dahası da var. Bir yakınımız hastalanırsa yandı-nın. Hastaneye bıraktığınız andan itibaren yirmi gün haber alamıyorsunuz. Öldü mü kaldı mı bilemiyor insan."

Bayan Gökçer son Sovyetler Birliği gezisini anlatırken, çevresindekilere duyduğu korkuyu yansıtabilmek için bayatının en güzel rollerinden birini dökürüyor-yordu. Eğitici bir eda takınması gençleri uyarmak için(!) Daha neler neler görmüştü Moskova'da. Orada iki sınıf vardı çok zengin ve çok fakir olarak ayrılıyor-lardı. Ve bu iki sınıf birbirini görmesini diye ortaya bir duvar dikmişlerdi. (Utanç duvarı mı acaba?)

Ayten Gökçer, çok üzülmişti doğrusu, fakirler çok acınmıştı. İnsanlar ne kadar zavallıydı orada. Altın kolyesini takip operaya gittiğinde herkesin bakışlarından öylesine rabatsız olmuştuk ki gizli-ce kolyesini çıkarmak zorunda kalmıştı. Tüyler ürpertici bir durumdu bu.

Devlet Tiyatroları Genel Müdürü hanımın Ayten Gökçer, bir de sokaktaki kuyruklardan söz etti. Hele bir keresinde bir uzun kuyruk görmüştü: İnsanlar sıkışık tepiş kuyrukları bekliyorlardı. Neydi acaba bu kuyruk? Gidip bakınca bir de ne görsün dersiniz? Hindistan'dan gelene adı pudra satılıyordu. Pes'di vallahi pes.

Bu anlatım bir gazetenin kulağına gitti ve yazıldı. O zaman Devlet Tiyatrolarında büyük kıyametler koptu. Bunu muhakkak o gece kokteyde bulunan "bazı komünistler" yazmışlardı. Şimdiye kadar yazılmadığına göre (Demek ki bap söylermiş). Kıyametleri kopardı ama "elebaşını" yakalayamadı.

UMUT

CHP iktidara geldiğinde, Devlet Tiyatrosu çalışanları büyük bir "umut"la Genel Müdürlerinin görevden alınmasını bekliyorlardı. Kültür Bakanı Ahmet Taner Kışlalı'nın da bu konuda görüşlerinin Cüneyt Gökçer'in görevden alınması doğrultusunda olduğu söyleniyordu.

Uzun bir bekleyiş sonunda herkesin "Umut" u söndü. Cüneyt Gökçer, yine oyununu oynanış ve görevinde kalmıştı. Yine söylentiye göre Cüneyt Gökçer altı ay sonra emekliye ayrılacağına söylenmişti Kültür Bakanına. Yıllardır yaptığı görevden kendiliğinden ayrılmak iste-dikimilir ne gözyaşlarıyla dolu bir tirad olmuştu.

Planı başkaydı Gökçerlerin oysa, sahneye çıkmayı düşünüyorlardı. Belirli bir mevkide sahneye çıkmak da tiyatroların arttırıyordu. Altı ay daha idare edecekler ve son, demce dünyalıklarını sahnedan alacaklardı. Dünya da nasıl olsa onların dünyası değil miydi?

çıkı!

Gençlik örgütlenmesinin ilkeleri ve Türkiye

TUSİTAY

genç öncü yayınları 1

Fiyatı 10 TL İsteme adresi: Gazi Mustafa Kemal Blv. 14/21 - Ankara

güncel yayınlar

Siyasal teoriye ve pratiğe getirdiği katkılarla

V.İ. LENİN 25 lira

İşçi Sınıfı Hareketini Bölücü Akımlar

SAPMALAR 25 lira

• revizyonizm
• goşizm
• maoculuk
• troçkizm

Sorular ve Cevaplarla
KOMÜNİZM NEDİR 15 lira

28-29 Ocak 1921'i Unutma

MUSTAFA SUPHI VE YOLDAŞLARI 15 lira

Piyerloti Cad. 21/5, Çemberlitaş / İST.

Kültür, egemen sınıfların denetiminden kurtarılmalıdır

* *Devletin kültür yaşamı konusundaki rolünü Milliyet Sanat Dergisinin 262. sayısında şöyle özetliyorsunuz: "Destekle, fakat karışma". Bu olanaklı mı? "Beşe karışma oyununu" diye bir söz vardır, sınıfı toplumdaki devlet, temelde temsil ettiği sınıfların gözünü oyalayacak bir kültür dünyası beşer mi?*

* Önerimin gerçekleştirilmesinin olanaklı olduğunu kanısladım. Gerçekçi olduğuna inanmasam, bu öneriyi ortaya getirmedim. Çünkü, ben bilimin toplumsal yarar için kullanılmasına inanırım. Toplumdan soyutlanmış aydın düşüncelerden bütün ömrümce kaçınmaya çalıştım.

"Destekle, fakat karışma" ilkesi 1980'ler Türkiye'sinde geçerli olabilir. Bunun iki nedeni var. Birinci neden, altıyapı ile üstü yapının her an ve bütünüyle bir çakışma durumunda olmamasıdır. Bir başka deyişle, ekonomik yapı ile siyasal iktidar her an tam, "bire bir" özdeşlik içinde bulunmazlar. Üstelik, "tek kişi tek oy" ilkesi ile "azınlıktaki düşüncelerin çoğunluk durumunda gelebilecek hak ve olanakların bulunduğu" ya da bulundugunun öne sürüldüğü, çoğulcu demokrasî, bu özdeşliği bir ölçüde yumuşatmıştır.

Örneğin, bugün Türkiye'de siyasal iktidarların tümünün egemen güçlerin denetiminde olduğunu biliyoruz. Fakat, Milliyetçi Cephe ile Ecevit hükümeti arasında hiç fark yok mudur? Ayrıca, siyasal iktidara ortaklar vardır Türkiye'de. Bağsız yargı ve özellikle idari yargı (Danıştay) bunların en önemlileridir. Üniversiteler özerktir. TRT özerk idi. Şimdi tarafsız. Diyeceğim, Türkiye'de bugün, ekonomik olarak egemen olanlarla, siyasal iktidar arasında kısa, hele çok kısa dönemler için, özdeşlik önemli sınırlar gösterir.

İkinci neden, kültür ve sanat etkinliklerinin niteliklerinden doğar. Bir iktidar, ne denli desteklerse desteklesin, ne ölçüde denetim altına alsın, yine de "zor kullanarak" sanat ve yazın konusunda bir atılım yaratamaz. Çok zorlarsa, sanat ve yazın yaşamını kırsalştırır.

Şimdi sorun geliyor, siyasal iktidarın "akıllılığına" dayanıyor. "Akıllı" siyasal iktidar, sanatçıyı, yazarı ve düşünürü yanına almak için, ona ancak "güdümsüz destek" verebilir. Böylece, en azından, onların etkin biçimde "karşıtı" olmalarını önler. Öte yandan sanat ve kültür etkinliklerinin etkilerinin uzun dönemli olması, bunların mevcut siyasal iktidar için ivedi bir tehlike olmasını da önler. Böylece, devletin (dikkat edin "hükümetin" demiyorum) sanat, yazın ve düşün yaşamını karışmadan desteklemesi olanaklı olabilir. Pek doğal olarak, güdümlenmiş eğilimlerinin tümüyle ortadan kaldırılmasını beklemek ancak bir düşün niteliği taşıyor. Bunu da unutmayalım.

* *Milliyet Sanat'taki yazınızda belirlediğiniz altı örgütsel bir yapı değişikliği ile sağlanabilir mi? Bir "düzen değişikliği" gerekli değil mi, "bütün etkinliklere halkın maddî ve manevî katılmasının sağlanması" için.*

* Bu soruyu yanıtlamak için "düzen değişikliği" kavramına yakından ve somut olarak bakmak gerekli. Bir kez şunu bilelim: Hangi koşullar altında olursa olsun, hiçbir düzen "bir gecede" değişmez. Düzen değişikliği bir süreçtir. Belli birikimlerin getirdiği

bir süreç. İşte konuya bu açıdan bakıldığında, halkın kültür ve sanat etkinliklerine katılması bugünkü Türkiye'de olanaklı gözüküyor. Üstelik bu, ileri doğru atılmış bir adım olur üretim ilişkileri açısından da. Örneğin, İtalya'da yerel yönetimdeki gelişmelerin tüm siyasal düzen üzerindeki etkisi anımsarsa, ne demek istediğim daha açık olarak ortaya çıkar.

* *Kültür - sanat kurumlaşması deyince aklıma etkin kitle iletişim araçları olarak radyo ve televizyon geliyor. 10 yılını geride bırakan TV bu alanda nasıl değerlendirilmeli sizce? Verili toplumsal, siyasal alt yapı içinde TRT daha iyisini yapabilir mi?*

* Kuşkusuz evet. Her zaman her konuda, "daha iyi" yapmak olanaklı var. Yalnız geçmiş on yıl içindeki değerlendirme açısından önemli bir yanlış yapıyor: Sanki toplumsal yapı TV tarafından tek başına değiştirilebilir gibi, bugüne dek TV'nin "dışa bağımlı çarpık kapitalizmin ürünü olan tüketim toplumunu pekiştirmekten" başka bir işlev görmediği söyleniyor. Ben kesinlikle buna katılmıyorum. TV, bilincendirme açısından çok önemli işlevler yapmıştır. Daha da yapacaktır. Yukarıdaki yargı, TV'yi toplumsal yapıdan bağımsız, onun dışında, hatta onun belirleyicisi imiş gibi ele alıp, ondan yapamıyacağı işlevleri bekleyen bir görüşün ürünüdür. Bu görüş ise yanlış. TV toplumsal ilişkilerini "dialektik bir etkileşim" içinde düşünmek gerekir. Böyle düşününce de tek bir kalemde TV'yi mahkum etmek olanaksızlaşır.

* *Peki ya sinemanın işlevi? Sansür? Ölçütler olmalı mı?*

* Sinemanın işlevi büyük. Tek başına büyük. TV ile bütünleşmiş olarak büyük. Sansür olmaz. Sınırlama olmaz. Bilet parası farklılaşması ve reklam açısından sınırlanmalarına yapılabilir.

* *Milliyet Sanat Dergisi'ndeki yazınızda "işbölümü ilkesi" önerinizde şöyle diyorsunuz: "Hem sanat dalları arasında gerekli ayrımlar yapılmalı, hem de sanatçılıkta yöneticilik birbirinden ayrılmalıdır". Bu ilkeyi, özellikle Devlet Tiyatrolarındaki kötü uygulamadan hareketle mi getiriyorsunuz? Yoksa, sanatçıların sanat- sal üretimlerini aşkandan kendileri özerk kurumlarını yönetemeyişleri hakkında mı?*

* Ben toplumbilimsel olarak kişilere değil, düşüncelere ve kurumlara inanırım. Bu nedenle önerilerimi, kötü kişilerin uygulamalarından kaçınmak, ya da iyi kişilere uygun yapılar oluşturmak için ortaya koymuyorum. Sanatçı-yönetici ayrını su ilkeye dayanıyor. Kararlar tek kişi tarafından değil, kurullarca alınacaktır. Sanatçılar bu kurullarda etkin olarak temsil edileceklerdir. Böylece, uygulayıcının önem azalacak ve ancak, kurulların aldığı kararları yürütecektir. Böyle bir yürütücünün ise, bir sanatçı olması, sanatçı yeteneklerine sahip biri için, toplum açısından bir kaynak yitirilmesidir.

* *Türk Dilinin Şubat sayısında "Doçentlik, profesörlük kurumları kaldırılmalı" diyorsunuz. Yüksek öğretim demokratikleştirilmesi açısından konuyu açar mısınız?*

* Doçentlik ve profesörlük ünvanları artık çağımızın izlenmiş kalmıştır. Bir hoca, ya üniversitede ders vermektedir ve belli yetenekleri vardır, ya da yoktur. Aslında, bu yetenek, doktora düzeyinde belirlenir. Doktoradan sonrası anlamsız aşamalar. Zaten, sistemi aldığımız Almanya bile bundan artık vazgeçmiştir. Öte yandan, öğretileri yaşlarına ve kıdemlerine göre sıralamanın bilimsel ve akademik çalışmaya uygun olmadığı kanısladım.

Demokratik üniversite konusuna gelince: Özerklik ve demokratikliğin birbirinin vazgeçilmez öğeleri olduğu kanısladım. Çünkü, siyasal iktidara karşı olan özerklik, kimi zaman topluma karşı özerklik olarak da algılanıp, üniversitelerimiz toplumsal gereksinmelerin gerisinde kalabilirler. Bunun önlenmesi ancak, yönetimin demokratikliği ile olanaklıdır. Yönetime bütün öğretiler ve öğrencileri kattığımız zaman, artık, toplumdan kopuk eğitim söz konusu olmaz. Çünkü, mezuniyetten sonra eğitimin bedelini ödeyecek olan öğrenci kendi programında söz sahibi olacaktır.

* *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı adlı kitabınızın 2. baskısını yaptık. Aynı sıralarda Doğan Avcıoğlu'nun ve Yalçın Küçük'ün kitapları da yayınlandı. Kendi tarihsel ve toplumsal geçmişimize bir yöneliş olarak, kendinizi de dahil, bu yaklaşımları nasıl değerlendiriyorsunuz?*

* Kanımca, Türkiye bugün bir "düşünce rönansansı"nın içindedir. Bakın, 1960 sonrasında berkeş sarhoşa çeviren özgürlüğünün yitirdiği yanlışların bedelleri ödendi. Yanlışlar yapıldı ve bunlar irdelendi. Daha da irdelenecek. İşte son yıllarda sayılan oldukça artmış olan yeni araştırmaların bir çerçeve içinde Türk rönansansını habercileri olarak görüyorum. Artık, tüm tarihimizin, tüm sistemimizin yeniden değerlendirilmesi başlamıştır. Üstelik, olanaklı olduğu ölçüde koşulların dışında soyutlanmaya çalışan araştırmacılar yetişmiştir. Bunlar yalnızca araştırmakla kalmayıp, yayın da yapıyorlar. Yeni çözümlerini, yeni görüşlerini belirliyor, tartışıyorlar. Türkiye'de düşünce, sanat ve yazın artık egemen sınıfların koşullarından kurtuluyor. Zincirler kırılıyor, tabular yıkılıyor.

Doğan Avcıoğlu, bu oluşum süreci içinde dikkatle izlenmesi gereken bir araştırmacı. Büyük yanlışlarla işe başladı. Bonapartist yanlışların simgesi oldu. Yanlışlığı kanıtlandı. Bedeli ödendi. Şimdi o da kendini yeniliyor. Yanlışlar yapılmaya, doğruların nasıl bulduklarını Avcıoğlu, kendini düzelen ve yenilen bir araştırmacı olma yolunda kanımca.

Yalçın Küçük, kanımca yaptıklarının en önemlisini yayınladı "Türkiye Üzerine Tezler" ile. Türk toplumuna ve bu topluma bakış açısına önemli eleştiriler getiriyor. Kanımca doğru eleştiriler getiriyor. Yalnız, 1945 olayı için söyledikleri bence tartışılmalı. Fakat anlamlı bir tartışmayı başlatması bakımından bu da yararlı olacaktır.

Bana gelince, ikinci baskıda kitabımın baş kısmına bir "özet" koydum, bir de Türk toplumunun geleceğine ilişkin bir takım yargıları ekledim.

Bütün bu çalışmaların "özgün kültür"ün ön koşulu olan özgün düşüncemize katkıda bulunduğuna inanıyorum.